

DE Wervelwind

MAANDBLAD VOOR VRIJHEID, WAARHEID EN RECHT

1880-31 AUGUSTUS-1942

No. 5 AUGUSTUS 1942

RADIO-REDE VAN DEN MINISTER PRESIDENT OVER DE GIJZELAARS

VRIENDEN EN LANDGENOOTEN:

HEDEN bereikt ons het bericht, dat 5 Nederlandsche gijzelaars werden doodgeschoten ter vergelding van een daad, die zij niet hebben gepleegd en welke daad door de Duitschers wordt bestempeld als sabotage, waarvan de daders niet bekend zijn en waarvan dus hun zelfs onbekend is of Duitse, dan wel Nederlandsche hand haar uitvoerde.

Ten einde door geen woorden van mij iets te ontnemen aan de zwakke hoop, dat de onderdrukker zijn dreiging naar aanleiding van deze sabotage ten laatste toch zou achterwege laten, heb ik gezwegen. Thans spreek ik officieel namens de Nederlandsche Regeering in Londen.

Sabotage heerscht in al de landen van Europa, waar de Duitse bezetter, de vrijheden en rechten van de volken met voeten tredend, goddelijke en menselijke wetten dagelijks verkracht.

Ze is een der bewijzen, dat de bezetter de tijdelijk veroverde gebieden niet kan regeeren. Ze is een van de bewijzen, dat Hitler, zelfs indien hij den oorlog zou winnen, niet bij machte zou zijn een werkelijk bewind te voeren.

Het is juist het besef van machteloosheid, dat den tyran doet grijpen naar een dier verachtelijke middelen, dat wel binnen zijn bereik is: het vermoorden van onschuldige gijzelaars.

Deze practijk zal voor de toekomst de schandvlek blijven van het Duitse volk. De medewerking welke ontrouwe Nederlandsche handlangers tot deze snoode misdaad verleenen, wensch ik geen naam te geven. Over het bitter lijden aan families ons Nederlanders hiermee aangedaan, zwijg ik in dit uur.

Het valt buiten het bereik van de Nederlandsche regeering te Londen onmiddellijk een tegenmaatregel tegen het vermoorden van onschuldige vaderlanders te stellen.

* Deze toelichting zullen wij U in een volgend nummer doen toekomen.

Maar de Nederlandsche regeering blijft staan op den bodem van het recht, want voor de handhaving daarvan voert zij den oorlog.

Op dit oogenblik zijn bij haar ten opzichte van het bezette gebied macht en recht gescheiden. Maar, landgenooten, dat zal zoo niet blijven. Het oogenblik komt, dat de Nederlandsche regeering in haar eigen gebied de macht zal hebben het recht toe te passen, d.w.z. te berechten hen, die gewone en oorlogsmisdaden hebben begaan en hen, die daaraan medeplichtig zijn geweest.

Naar recht is de Nederlandsche regeering o.a. krachtens de internationale overeenkomst op 13 Januari 1942 te Londen gesloten, verplicht aan de berechting van oorlogsmisdadigers mede te werken en zorg te dragen dat de schuldigen zich niet aan de ten uitvoerlegging der straf onttrekken. Haar macht, straks met recht weer vereenigd, zal zij gebruiken om de verplichtingen, die reeds nu op haar rusten en nog op haar zullen komen te rusten, na te komen, ook wanneer het geldt de uiterste maatregel.

Niet minder zal de regeering straks haar macht gebruiken om het nationale recht, zonder aanzien des persoons toe te passen.

Het vermoorden van onschuldigen is de practijk van Duitse bezetters tezamen met ontrouwe vaderlanders. Berechting met toepassing van straf, waaronder de straf des doods, blijft doel en plicht der Nederlandsche regeering.

Die berechting zal zijn: openbaar, snel, rechtvaardig.

Nadere toelichting zal U door tusschenkomst van de R.A.F., met wie onze eigen mannen meewerken, bereiken.*

Blijft, waar bitterheid Uw hart besluipt, ongeduld Uw ziel aangrijpt, bovenal het oog gericht houden op Hem, die over alle macht en alle recht beschikt en op Zijn tijd beide hanteert.

DE VRIJHEID WORDT UIT BLOED GEWROCHT

ONDANKS de wreede gijzelingen
Door hem, die God en vrijheid haat:
Ondanks de laffe martelingen
Door hem, die 't land in hoelen slaat

Blijven wij in Uw kracht gelooven,
O Hemelsche rechtvaardigheid!
Nooit zal hij 't vuur der vrijheid dooven!
God, die de God der vaad'ren zijt

Gij hebt ons volk in oude tijden
Door dieper rampspoed heengevoerd,
Toen de Spanjolen ons kastijdden;
Toen, ruggelings aaneengesnoerd

Duizenden sneefden in het water,
Dat het symbool der vrijheid bleef,
Waarlangs de wind met luid geschater
Der Geuzen Vloot naar Leiden dreef!

Zoo hebt Gij ons op 't hart gebonden
In jaren van rampzaligheid
Toen de tyrannen 't volk verslonden,
Dat niemand ooit vergeefs verbeidt

De vrijheid, mits zijn vuist blijft smeden
De dolk der vastbeslotenheid,
Die nog verborgen blijft in 't heden,
Maar morgen de tyrannen splijt!

Des vijands bolwerk 't onderwroeten
Is eer; wie er voor sterft, die leeft;
Zijn ziel vliegt uit; de volkren groeten
Hem, die voor vrijheid 't leven geeft.

Al slaakt ons volk ook felle klachten
Om hen, die de tyran verlaat,
Nog feller blijven zij verachten
Het pestilente landverraad;

Nog feller blijven zij begeeren
De vrijheid, zelfs met bloed gekocht,
Geen vrijheid zonder rebelleeren!
De vrijheid wordt uit bloed gewrocht.

Dit is de kracht onzer historie;
Van Geuzen zijn wij afgestamd;
En Neerland's hoop en Neerland's glorie,
Is 't vrijheidsvuur, dat ons doorvlamt!

DE VRIJE WERELD IS DIEP GESCHOKT

HET Londensche dagblad *Daily Telegraph* schreef op 17 Augustus in een hoofdartikel, getiteld „Laffe moord,” o.m. het volgende:

„Van de 1.000 Nederlandsche gijzelaars, die tien dagen geleden zijn gegrepen na den aanslag op een Duitschen troepentrein, zijn er nu vijf doodgeschoten. Zelfs de moordenaars durven niet te beweren, dat deze menschen ook maar iets te doen hadden met de ontploffing, waardoor Holland bevrijd werd van een aantal gelaarsde schurken, die haar grond ontheiligden. Integendeel, het doel van deze executies was onwettige bewijzen in handen te krijgen, die de nazi's, zooals zij zelf toegaven, niet bezaten, om op die manier vrees aan te jagen. De eenige misdaad waarvan de slachtoffers beschuldigd werden was de „morele schuld” te behooren tot de groep, die sabotage-daden aanmoedigt.

Er is geen enkel land in Europa, waar de nazi's niet hun toevlucht hebben genomen tot het doodschieten van onschuldige gijzelaars voor sabotage-daden, die zij niet bedreven hebben. Maar desondanks is het nog nimmer voorgekomen, dat

tengevolge van executies de saboteurs zich hebben aangemeld of dat zij hebben bekend.”

Het Amerikaansche blad *Washington Post* schreef in een belangrijk hoofdartikel het volgende: „Het schokkende nieuws uit Holland bewijst, dat de waanzinnige loopbaan van het nazidom tot ondergang gedoemd is. Het is volkomen duidelijk, dat alle hoop om Europa onder de nieuwe orde te brengen, verdwenen is. Indien de nazi's ooit in samenwerking geloofd hebben, dan is alle hoop daarop nu wel verloren. Het masker is afgerukt en de nazi's staan nu in hun geheele naaktheid voor het aangezicht de wereld als de levende vleschwending van Attila's horden.”

„De grootste afschun, die deze barbaarsche oorlog geweldt heeft, is het in koelen bloede vermoorden van gijzelaars,” zegt de *New York Times*. „Het toont de volkomen mislukking van de Duitse vergeldings-campagne. Het heeft geen effect. Onrust, sabotage en opstand vermenigvuldigen zich al naar gelang van de werkzaamheden der Duitse executie-pelotons. Niet de overwonnen volkeren leven in wanhoop, maar de nazi's zelf.”

De nieuwste foto van H.M. de Koningin in Amerika genomen.

DE Wervelwind

Maandblad voor vrijheid, waarheid en recht

No. 5

• VERSPREID DOOR DE R.A.F.

• Augustus 1942

31 AUGUSTUS 1942

DE redactie van de *Wervelwind* wil dit nummer gaarne openen met een eerbiedigen gelukwensch aan Hare Majesteit op den derden verjaardag die Zij in ballingschap moet vieren.

Op een leeftijd, dat voor velen in vroege jaren het werkzaamste deel des levens reeds voorbij placht te zijn, is Zij geroepen geworden tot een taak, die menig man in de kracht zijner jaren zwaar zou zijn gevallen. Geen moment heeft Zij gearzeld den weg van lijden en strijd in te slaan: omdat het de eenige weg was, die leidt tot de bevrijding van ons volk. Verjaardagen — de mijlpalen op dien weg — werden voor Haar aanleiding tot bezinning, die Zij in teruggetrokkenheid placht te zoeken.

Ditmaal is het anders. Ditmaal is Haar het geluk beschoren op een verjaardag in familiekring te zijn. Maar wij allen beseffen, hoezeer deze vreugde wordt overschaduwd door het leed om de gijzelaars en om hun families.

Het was voor onze Koningin een jaar van spanning eerst — en groote smart daarna — om Indië; een jaar ook van diepe voldoening over

heldhaftigen weerstand, daar geboden met de wapenen; in het oude vaderland met den geest. Het was het jaar, dat de wijze Smuts Haar een inspiratie noemde voor elken vrijheidsstrijder, toen Haar een eere-doctoraat door Zuid-Afrika werd verleend. Het was voor Haar een jaar van ingrijpende besluiten, die staatkundige wijzigingen van groote beteekenis brachten: de instelling van Rijksraad, Raad van Advies en Raad van Bijstand voor Indische Zaken, het besluit, dat de Indische Regeering onder de Japanische bezetting zou blijven, het besluit om den eersten Indonesiër onder de Ministers van de Kroon op te nemen, de aanstelling van Nederlandsche Ambassadeurs, en het besluit tenslotte, om diplomatieke vertegenwoordigers met Sowjet-Rusland uit te wisselen.

Maar torenhoog steekt voor ons gevoel boven dit alles uit: het besluit om in dit spannend tijdsgewricht door een persoonlijk bezoek aan Amerika er voor te zorgen, dat de belangen van Nederland en Indië bij onzen machtigsten bondgenoot in den strijd voor de vrijheid in het brandpunt der belangstelling komen te staan.

Koningin Wilhelmina als Ambassadeur van het Nederlandsche volk bij het Amerikaansche! De bezwaren en gevaren van een oceaansvlucht vice-versa in oorlogstijd niet tellend, heeft Zij daartoe besloten, een Vrouw, die thans 62 jaar is en nooit tevoren een luchtreis had gedaan. Dit besluit was dus niet alleen dapper, maar ook in strijd met Haar persoonlijke traditie. Zooals deze Koninklijke reis door Amerika ook verder in strijd met de traditie is gedaan.

De uiterlijke vorm der democratie bestaat voor den Amerikaan nu eenmaal in het feit, dat elkeen den President de hand kan drukken. Gekroonde Hoofden zijn voor hem in de eerste plaats mensen, die op hun persoonlijke kwaliteiten worden gewaardeerd en minder op hun hoogen afkomst. Het diepe inzicht van onze Koningin in menschen en toestanden enerzijds en Haar sterk karakter anderzijds hebben beide toetsen glansrijk doorstaan.

Een voorbeeld: op Donderdag 6 Augustus, den dag na den verjaardag van de kleine Irene hield Zij Haar historische toespraak tot de verenigde vergadering van Senaat en Huis van Afgevaardigden. Met dezelfde rustige waardigheid als bij een opening der Staten Generaal, maar met een ondergrond van diepe

vingsvormen, waaraan de bevolkingen diep gehecht waren, hebben wij er naar gestreefd deze bestaande vormen niet te vernietigen, maar ze aan te passen aan de behoeften van de moderne wereld.

De vrijwillige samenwerking, in wederzijdschen eerbied en verdraagzaamheid, tusschen volken van Oostersche en Westersche afkomst, welke samenwerking gericht was op een volledige deelneming aan het bestuur op den grondslag van gelijkheid, is mogelijk en doeltreffend gebleken. Sedert het begin van deze eeuw, en meer in het bijzonder sedert de Grondwetsherziening van 1925, is in steeds grootere mate zelfbestuur verleend, waarbij gelijke tred gehouden werd met de snel stijgende trap van ontwikkeling en beschaving der inlandsche bevolking.

Op deze voortdurende evolutie in vooruitstrevenden zin is in het bijzonder de nadruk gelegd door Mijne, het vorig jaar gedane, aankondiging, dat na den oorlog de positie der overzeesche gewesten in het kader van het Koninkrijk, zoodat de Grondwet van al deze gebieden, het onderwerp van besprekingen zal vormen in een Rijksconferentie, waarin alle deelen des Rijks ten volle vertegenwoordigd zullen zijn. Besprekingen over dit punt werden in Nederlandsch-Indië reeds gevoerd, toen de Japansche invasie het veelbelovende verloop daarvan tijdelijk onderbrak. Desniettegenstaande worden de voorbereidingen voor deze Rijksconferentie ook thans krachtig voortgezet; maar in overeenstemming met gezonde democratische principes zal geen definitieve beslissing worden genomen zonder de medewerking van allen, wanneer zij weer vrij zullen zijn. Wat zijn nu onze oorlogsdoel-einden? Wat zijn onze vredesdoel-einden? Wij hebben onze adhesie betuigd aan het Handvest van den Atlantischen Oceaan. Onze overeenkomst met de Vereenigde Staten, op den grondslag der principes van de leen- en pachtwet, wijst den weg naar verstandige economische re-

gelingen op internationaal terrein. Wij wenschen niets, dat ons niet toebehoort. Wij wenschen onze plaats als een onafhankelijke natie aan de boorden van den Atlantischen Oceaan en op de scheidingslijn tusschen den Pacific en den Indischen Oceaan te hernemen; wij willen Uw goede buurman in de Caraibische Zee blijven. Wij aanvaardden de verantwoordelijkheid, die uit deze situatie voortvloeit. Bovenal wenschen wij, dat geeigende maatregelen worden genomen, opdat in de toekomst geen natie meer kan denken, dat zij ongestraft haar plechtig gegeven woord kan breken of anderen aanvallen.

Als Ik spreek over oorlogs- en vredesdoeleinden, vergeet Ik geen enkel oogenblik, dat voor alles deze oorlog gewonnen moet worden. In dezen oorlog staan wij tot het einde aan Uw zijde en aan die van de andere Vereenigde Volken. Het is niet de eerste maal, dat Nederland en de Vereenigde Staten gemeenschappelijk aan oorlogshandelingen deelnemen. In de dagen van Washington waren wij ook eens wapenbroeders; en het verheugt Mij er aan te kunnen herinneren, dat de eerste saluutschoten voor de Amerikaansche vlag, uit naam van een buitenlandsche Regeering, gelost werden uit Nederlandsche kanonnen. Wij zien thans een herleving van die oude samenwerking. Een van Uw groote mannen, die bij den wieg van de Amerikaansche vrijheid stond, Benjamin Franklin, schreef aan John Adams, Uw eersten gezant in Den Haag: „Ik geloof dat noch Holland noch wij er ooit toe gebracht zouden kunnen worden om onze vrienden in den steek te laten.” Om die reden hebben wij de eerste Japansche bom op Pearl Harbour beschouwd als een bom op ons eigen grondgebied. Om die reden hebben wij ook nooit gewankeld in ons besluit om aan de zijde der Vereenigde Volken te staan.

„Vereenigd strijden wij en vereenigd zullen wij de overwinning behalen”.

Koninklijk bezoek aan de zeelieden te New York

★

OP 15 Juli jongstleden, toen Koningin Wilhelmina te New York vertoefde, heeft Hare Majesteit ook een bezoek gebracht aan het Nederlandsche Zeemanshuis aldaar. Meer dan vijfhonderd opvarenden van de Nederlandsche koopvaardijvloot waren voor deze groote gebeurtenis aanwezig en begroetten de hooge bezoekerster met een enthousiasme, dat wel geen nadere omschrijving behoeft.

Nadat Hare Majesteit de aanwezigen voor hun hartelijk welkom bedankt had, sprak Zij hun als volgt toe:

„Het doet Mij van harte genoegen U allen hier te ontmoeten. U allen, die de wereldzeeën bevaart, die persoonlijk en met onbluschbare geestdrift bijdraagt tot de overwinning op onze vijanden en tot de bevrijding van ons land en van Grooter Nederland onder de keerkringen.

Met groote erkentelijkheid en met groote dankbaarheid gewaag Ik van het prachtige werk, dat gij verricht, ondanks de vele gevaren, waaraan de oorlog op zee, onder de zee en in de lucht U bloot stelt. Als ik de rapporten lees over Uw daden, die even zoo vele bewijzen zijn van Uw hardnekkig doorzettingsvermogen, van Uw kranig gedrag in moeilijke omstandigheden en van Uw persoonlijke moed, dan ben Ik trotsch op U. Eens zal geheel ons volk, wanneer het kennis, genomen zal hebben van Uw roemruchte daden, Mijn trots en Mijn erkentelijkheid deelen.

Met smart gedenk Ik de vele slachtoffers, die de oorlog ter zee reeds geëischt heeft, — de mannen, die in den strijd tegen de Duitschers

Zij reichten voor Nederland: vier wakkere zeelieden.

Foto: Vrij Nederland, London.

zowel als de Japanners reeds gevallen zijn. Moge God hun achtergelaten betrekkingen troost en kracht schenken.

Nu wij op dit oogenblik samen zijn, denk ik ook met innig medeleven aan onze verdrukke landgenooten, wier onbuigbare geestkracht en onverzettelijken vrijheidswil door geen vijand geknecht kunnen worden. Wij denken aan hen in al hun beproevingen en in hun onuitsprekelijk lijden.

Gij hebt het voorrecht hun geest van weerstand en hun vaste besluit om niet te bukken, over de wereldzeeën uit te kunnen dragen tot in de verste uithoeken van de aarde. Gij toont de geheele wereld, waartoe strijdende Nederlanders in staat zijn, wanneer het er om gaat de vrijheid te herwinnen. En Ik voeg hieraan toe dat, alhoewel bijzonderheden over hun weerstand nog niet ten volle bekend zijn, onze landgenooten in Oost-Indië ongetwijfeld insgelijks wenschen, dat gij aldus aan de

wereld blijk geeft ook van hun geest van weerstand.

Ofschoon de moeilijkheden en gevaren groot zijn en ons nog een periode van spanning en strijd wacht, weet Ik, dat gij er trotsch op zijt, Uw aandeel te nemen en te blijven nemen in het groote werk der bevrijding van Nederland en van Insulinde.

Moge God U Zijn zegen schenken. Moge Hij U allen doen landen in een veilige haven en U teruggeven aan allen, die U dierbaar zijn, in een bevrijd Nederland.

Leve het Koninkrijk. Leve het Vaderland.”

Vervolgens zongen alle aanwezigen uit volle borst het „Wien Neerland's Bloed” en brachten zij een driewerf hoera op Hare Majesteit uit.

Ofschoon dit eigenlijk niet op het programma stond, drong Hare

Majesteit er op aan, ieder van de aanwezigen persoonlijk de hand te schudden. De voorzitter van het Zeemanshuis, maakte Hare Majesteit er weliswaar op attent, dat zeelieden gewend zijn een stevige hand te geven, doch Koningin Wilhelmina weerde dit bezwaar glimlachend af. Zoo defileerden meer dan vijfhonderd leden van onze koopvaardijvloot voor Hare Majesteit en drukte Zij meer dan vijfhonderd handen. In het bijzonder onderhield onze Vorstin zich nog met een twaalfstal officieren en opvarenden, die kort geleden voor betoonden moed en plichtsbetrachting gedecoreerd waren.

Dit Koninklijk bezoek zal niet alleen door de handteekening, die Hare Majesteit voor Haar vertrek in het gastenboek plaatste, maar ook door het hartelijke en ontroerende karakter van de bijeenkomst, als een groote gebeurtenis in de annalen van het New-Yorksche zeemanshuis geboekstaafd blijven.

ZIJ VEGEN DE ZEEËN SCHOON

DIT is het verhaal van den Nederlandschen „swieper“ aan de Britsche kust. Het verhaal van den kleinen man-van-de-zee, die mijnen „veegt“, maar zegt, dat hij ze „swiept“.

De kleine-man-van-de-zee! Inderdaad. Wie heeft ooit van hem gehoord, van zijn heldendaden gelezen? Wie beseft eigenlijk, aan welke gevaren hij zich bloot stelt, wat hij offert voor zijn land, hoe ook hij in alle stilte en eenvoud de leuze: „Nederland vecht door“ gestand doet?

In zijn bedrijf is geen plaats voor zoogenaamde oorlogsromantiek. Maar toch zullen later de daden van den eenvoudigen Nederlandschen visscher-in-marine-uniform, van den „swieper“, met groote gulden letters in de geschiedboeken staan opgeteekend als daden van heldenmoed door Nederland's vloot verricht.

Neen, zijn oorlogsberoep mist de sensatie van duizelingwekkende vliegtuigvlucht, het adembeklemmende van het duikbootavontuur, het bombastisch geweld van zwaar marinegeschut in den zeeslag, de speelsche zwier der torpedojagers en den volbloedadel der motortorpedobooten.

Hij is de asschepoester van de zee, die ook na het middernachtelijk uur nooit zijn „muil“ verliest. Maar de bewoners van het stille stadje aan de zee vinden zijn weemoedig uitgehaald „Daar bij die molen . . .“ toch altijd nog mooier dan het angstjagend gejoel van het luchtalarm, en zij mogen den „Dutchman“, omdat zij weten, dat hij moedig de gevaren deelt der Engelsche „mijnswiepers.“

Misschien draagt hij zijn uniform niet, zooals men dat precies zou wenschen op een groot oorlogsvaartuig in vreedstijd, maar hij is er

even trotsch op als een cadet de Gascogne op zijn rapier en hij draagt haar met zwier.

De mannen en jongens van de vischveiling knikken hem vertrouwelijk toe, wanneer hij zich een weg baant langs de roggen, schollen, bot en wat niet al, dat daar in een zeebanketsymphonie van blank en brons tentoongespreid ligt.

Een „eigen“ motorvaartuig brengt ons aan boord van een drietal saamgemeerde treilers, waar de bemanning nog rust van de nachttaak. Uit het kraakzindelijke kombuis stijgt een geur, die vaderlandsche herinneringen wakker roept. „Lust u ook pannenkoeken met spek, meneer?“ De kok wacht ons antwoord niet af maar gaat voort uit roomwit beslag goudgele heerlijkheden te tooveren.

Een schipper is bezig een zoodje malsche visch te sorteeren. Zijn

oudste zoon dient . . . diende . . . op de „Sumatra“, twee jongere zoons zijn nog in Nederland. „Ja, bij ons aan boord is alles prima“, zegt hij. De voeding is perfect . . . hadden ze het bij mij thuis in Holland ook maar zoo . . . Als die schuit (hij bedoelt de „Sumatra“) nu maar zes „Japanners“ naar de bl . . . geholpen heeft, dan gaan ik er mee accoord, ook al is mijn eigen jongen . . .“ Hij grijpt heftig in het zoodje visch en zwijgt. . . .

De Nederlandsche „swiepers“ leven op het water. De geest is uitstekend, vermoedelijk ook, omdat men hier niet maar zoo rondhangt, doch werkt, en, wat meer zegt, werk verricht, waarvan men het nut en de noodzaak inziet. De avond valt als een zware mantel over het water. Zoo hier en daar speurt men een lichtsignaal, dat weer snel verdwijnt. Er heerscht een weldadige rust op het water en in het kleine stadje aan de zee. Plotseling joelt het luchtalarmsignaal aan: een aanval op een buitengaand konvooi. Men kon den vijand hooren en zien in den fellen stralendbundel der zoeklichten: zijn weg werd aangegeven door de banen van lichtgeevende mitrailleurkogels, door de explosies van projectielen van het afweergeschut. Doch een andere vijand sloop ongezien aan. Diens motorgeronk ging in het helsch geluid van den strijd verloren. Duivelsche metalen vogels gleden tot boven de plaats, die zij hadden uitverkoren, om hun helsche eieren te deponeren. De mijnenleggers-van-de-lucht deden hun luguber werk.

Nu kan slechts één man redding brengen: de kleine-man-van-de-zee, de Nederlandsche „swieper“ in den Nederlandschen treiler, die het monsterachtige stalen ei moet opsporen en het doodelijk geweld zal doen losbarsten, daar, waar het noch schip, noch zeeman deert.

De Nederlandsche „swieper“ staat nu gereed om, desnoods met inzet van eigen leven, te toonen, dat ook hij onmisbaar is in het oorlogsbedrijf.

Vroeger visscher, nu marine-man; in actie met de seinlamp.

DE „TJERK HIDDESZ“ VAART UIT

HET is een prachtig schip, dit zusterschip van de „Van Galen“, dus ook een destroyer van 1.800 ton. Bewapend met „kanons“ om den geijkten marine-term te gebruiken — die met de modernste middelen zijn uitgerust. Maar ook aan behoorlijke ruimte in de diverse verblijven is geen gebrek, terwijl de elektrische bakkerij en andere moderne uitrustingen voor het bereiden van „het dagelijksch brood“, in den ruimsten zin van het woord, even zoovele bewijzen zijn dat het de bemanning van de „Tjerk Hiddesz“ aan niets zal ontbreken.

Op de lange tafels zien wij de echt Nederlandsche houten broodplankjes, symbool van Nederlandsche zindelijkheid, die een uitzonderlijk Nederlandsch cachet geven aan het verblijf, waar we de heerlijke geuren van versch gebakken brood en een specifiek zalmslaatje opsnuiven. Ergens in een hoek liggen twee

accordeons, onmisbare instrumenten aan boord van een schip. Maar men heeft het nu te druk om aan muziek te denken, laat staan instrumenten te bespelen. Het is immers kort dag. De „Tjerk Hiddesz“ moet zoo spoedig mogelijk het zeegat uit, den vijand tegemoet.

Hoe komt die hond hier aan boord?, vraagt een Nederlandsch marine-officier aan een der matrozen van den nieuwen Nederlandschen torpedobootjager „Tjerk Hiddesz“, waar rappe handen bezig zijn de laatste voorbereidingen te treffen voor het vertrek naar zee.

„Dat kan ik u niet zeggen, meneer“, is het antwoord „maar wel weet ik, dat-ie „Tjerk“ heet en dus vermoedelijk hier thuis hoort“.

Dezelfde officier bemerkt den volgenden dag een anderen hond, die zich blijkbaar ook al thuis voelt op het nieuwe schip.

foto: Vrij Nederland. Londen.

Z.K.H. Prins Bernhard spreekt tot eenige leden der bemanning van de „Tjerk Hiddesz,” voordat het nieuwe schip zee kiest.

Aan boord van H.M.'s „Tjerk Hiddesz”; van de bemanning van ongeveer 200 zijn verschillende leden uit Nederland en Indië ontsnapt.

„Dat is toch niet de ‚Tjerk’, die ik gister hier zag?

„O, nee meneer, deze heet ‚Hiddesz’ . . .”

Dit staaltje van prettige sfeer als introductie van de nieuwe aanwinst onzer Koninklijke Marine, die wij, even voordat het vertrok, mochten bezoeken.

Tjerk Hiddesz de Vries was mogelijk niet zoo bekend als zijn tijdgenooten Maarten Harpertsz Trompen De Ruyter, maar werd toch ook nog een 80 jaar na zijn dood als een groot vaderlander geëerd. De Friese dichter Galama schreef onder meer de volgende versregelen:

„Geen grouwelijk moordgedrang deed hem den moed verliezen. Hij toonde ons den aard der adel-oude Friezen”.

Ja, Tjerk Hiddesz de Vries was een Fries die 6 Augustus 1622 te Sexbierum geboren werd. Harlingen eerde hem door in 1936 een standbeeld voor hem op te richten.

Tjerk Hiddesz de Vries streed in den eersten Engelschen oorlog, in de Sont, bij Lowestoft en in den Vierdaagschen zeeslag. Bij Schooneveld werd hij gewond en stierf twee dagen later op zijn 44sten geboortedag, op 6 Augustus 1666. Een jaar tevoren was hij tot Admiraal van Friesland benoemd.

Dat deze nieuwe Nederlandsche torpedobootjager genoemd is naar een Admiraal, die in de 17de eeuw een der felste bestrijders der Engelschen was, is veelbetekenend. Het is het duidelijkste bewijs, dat de Engelsche oorlogen geen blijvende haat hebben gekweekt. Integendeel.

Groot-Britannië en Nederland voelen zich meer verbonden dan ooit het geval geweest is. De moderne „Tjerk Hiddesz” strijdt thans schouder aan schouder met de gepantserde „Moncks” en „Blakes”, die eenzelfde doel nastreven: de vernietiging van den gezamenlijken vijand: Nazi-Duitschland.

De „Tjerk Hiddesz” heeft „den aard der adel-oude Friezen” trouwens reeds getoond, voordat de oorlogsbodem officieel in dienst werd gesteld. Prins Bernhard, die uit Londen naar de haven was komen vliegen om het vaartuig voor het vertrek te inspecteren, zinspeelde erop in zijn redevoering. En wij mogen wel verklappen dat de „Tjerk Hiddesz” zich flink heeft geweerd tegen Deutsche oorlogsvaartuigen toen die in zijn buurt kwamen! Dat belooft wat voor de toekomst.

EEN WOORD TOT DE ZEEMANSVROUWEN

door „De Rotterdammer” van De Brandaris

DE landverraders, die dienst doen bij de Duitsch-Japansche radio van Hilversum, hebben een nieuwen truc bedacht om hun Judasloun te verdienen. Zij weten, dat de Nederlandsche koopvaardijvloot een werkzaam aandeel neemt in het behalen van de overwinning en dus den Duitschers een doorn in het oog is. Daarom hebben zij hun broodheeren aangeboden te probeeren, de Nederlandsche zeelieden werkschuw te maken en hen van hun schepen te doen desertteren. Nu weten zij wel, dat geen sterveling naar de Hilversumsche radio luistert. Maar zij meenden een goed middel gevonden te hebben om de aandacht van onze zeevarenden te trekken. Zij zouden het voorbeeld van de groeten- en berichtendienst van de Brandaris gaan navolgen. De families van de zeelieden zouden worden aangemoedigd, door de Hilversumsche radio groeten aan hun mannen, vaders, zoons en verloofden uit te zenden.

Voor zoo iets, dachten onze landverraders, zal bij de Nederlandsche zeelieden wel belangstelling bestaan. Als zij dan eenmaal gaan luisteren en voor het toestel zitten, maken wij meteen van de gelegenheid gebruik om hun wat Deutsche propaganda aan te smeren. Dat was de bedoeling en zoo is het gebeurd. Als vrouwen en kinderen hun zenuwachtigheid niet zouden kunnen bedwingen en voor den microfoon zouden gaan huilen, zou dit volgens de landverraders de uitwerking van hun plannetje nog verhoogen. Dat zou het immers nog echter maken, dat zou de hoorders beroerd stemmen en bij hen de lust nog aanwakken om naar Nederland terug te keeren — wat de Duitschers en hun handlangers juist willen.

Ongelukkig voor hen, en gelukkig voor ons land en voor de nationale zaak, gaat die vlieger niet op. De landverraders kennen de geest onder onze zeelieden slecht en men kon

ook moeilijk anders verwachten. Dat één zeeman ooit in zoo'n duidelijk opgezette val zou loopen, kan alleen maar een Moffenknecht gedacht of gehoopt hebben. Bovendien wordt op onze koopvaardijvloot niet naar Hilversum geluisterd. Onze zeelieden lusten dat gespuis niet. En zelfs al zouden ze probeeren, naar de groeten van hun families te luisteren, dan zouden ze het nog moeten opgeven, omdat Hilversum maar op zeer korten afstand te hooren is. De Hilversumsche zenders zijn niet sterk genoeg om op de wereldzeeën gehoord te worden.

Dat wisten wij ook. En toen dachten we: „Moeten al die groeten van de families, waarnaar onze zeelieden vaak zitten te snakken, dan zoo maar verlogen gaan? Dat mag toch niet!” We hadden aan ons zelf de vraag nog niet gesteld, of we wisten het antwoord al. De zeelieden luisteren niet naar Hilversum, maar ze luisteren wel naar de Brandaris,

Gedeelte van een brief, geschreven door een zeeman, ontvangen door de Brandaris na de uitzending van radio Hilversum van „groeten aan zeelieden” en een opwekking om maar naar Nederland terug te keeren.”

de Hollandische zeelieden
blijven varen onder onze vrije rood-wit-
blauwe vlag. Voor Koningin en Nederland.
Mijnheer ik ben kanonnier en ik hoop er
bij te zijn, als ik naar de overkant gaan,
niet alleen voor de wapen, maar ook
om die schurken van v.d. Buss uit te
locieren.

die met zijn talrijke korte-goltzenders over de geheele wereld hoorbaar is. Dus besloten we, de groeten uit Hilversum hier op te vangen en ze dan aan de geadreseerden door te geven. Zoo is tenminste ieder familielid van een zeeman er van verzekerd, dat hij of zij niet voor niets tegen het onprettige gezicht van een landverrader in de studio heeft moeten aankijken. Maakt U zich geen zorgen: de groeten komen door! Voor alle zekerheid maken wij ook nog een briefje voor iederen geadresseerde klaar met de woordelijke weergave van de uitgesproken groet. Dus geen enkele groet kan verloren gaan. En ik kan U hier al wel zeggen, dat iederen dag opnieuw briefjes bij ons binnendwarrelen van de ontvangers, die ons hun erkentelijkheid daarover uitspreken.

Nu nog iets, dat ik eigenlijk nauwelijks behoef te zeggen. U weet, met welk doel de vijand zijn groeten- en berichtendienst begonnen is. U zult er dus feestelijk voor bedanken, U voor zijn karretje te laten spannen, als het niet dringend noodzakelijk is, dat wil zeggen, als U niet sedert geruimen tijd zonder berichten van Uw man, vader, zoon of verloofde bent. Trouwens, uit de uitgezonden groeten blijkt wel, dat U zich aan deze raadgeving houdt. Ik kan ook niet anders dan mijn oprechten dank uitspreken voor den inhoud van de boodschappen. Zij beteekenen een grooten steun voor onze menschen, die het heusch niet altijd makkelijk hebben, maar die doorvechten met den taaien wil om het Mofengespuis en zijn handlangers eens uit Nederland te kunnen gooien. En dat zal gebeuren!

SINDS het begin van den oorlog werden, volgens officieele gegevens, 223 vijandelijke of door den vijand gecontroleerde bevoorradingschepen in de Noordzee en in het Kanaal tot zinken gebracht of in beslag genomen. De totale tonnage van deze schepen bedroeg meer dan een millioen.

Nederlandsche vliegers in actie

Door Flight Lieutenant „X.” een R.A.F. officier, die bij den Nederlandschen Marine Vliegdiens is ingedeeld.

GEDURENDE de maand Mei werden langs de kust van Nederland en Noorwegen door Hudson bommenwerpers van de R.A.F. kustverdediging op zijn minst 40 Deutsche schepen door bommen getroffen. Meer dan een kwart van dit aantal kwam ten goede aan een eskadrille van den Nederlandschen Marine Vliegdiens, welke met de R.A.F. samenwerkt.

Het is een van de beste maanden voor Coastal Command geweest, en eveneens de maand van de meeste actie, voor het Nederlandsche eskadrille, sinds de Nederlandsche vliegers twee jaar geleden in Engeland aankwamen.

Het belang van deze aanvallen op Deutsche vrachtschepen langs de kust kan in verband met de behoeften van de Deutsche oorlogsmachine niet hoog genoeg worden aangeslagen. De konvooien zijn meestal afkomstig uit Belgische en Nederlandsche havens, waar zij zwaar geladen worden o.a. met producten van de Deutsche oorlogsindustrie in de Roer: geschut, munitie, vliegtuigonderdeelen, bestemd voor de Deutsche garnizoenen langs de Noorsche kust, of voor de Deutsche troepen in het Randstatengebied. Deze schepen brengen ijzererts, hout, en andere producten voor de wapenfabrieken in de Roer terug. Elke hapering en elk verlies op deze aanvoerlinie is voor den vijand van aanzienlijk nadeel: voor zijn defensieve kracht langs de kust, voor zijn offensieve kracht aan het noord-Russische front, en voor zijn belaging van de geallieerde konvooien naar Moermansk. De overbelasting van het verkeer op de Deutsche spoorwegen en „Autobahnen” is zoo groot, dat de Duitschers zooveel mogelijk gebruik moeten maken van

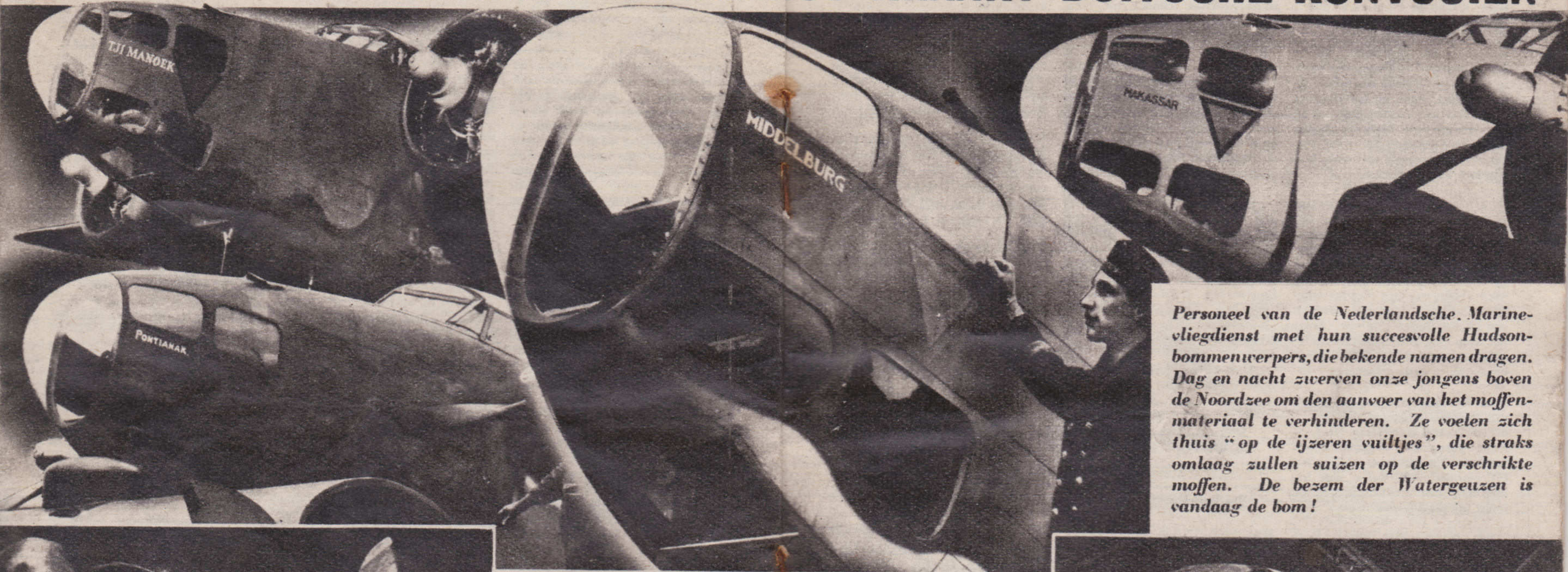
de kustvaart. De actie van Coastal Command is nu juist op die communicaties gericht.

Hoe gevaarlijk de route van België en Nederland naar Noorwegen voor de schepen wordt beschouwd, blijkt uit de voorzorgsmaatregelen die worden genomen. Nadat de konvooien uit de Belgische en de Nederlandsche havens zijn vertrokken, stoomen zij vlak langs de kust — voortdurend onder dekking van kustbatterijen en binnen de radius van vliegvelden met gevechtsvliegtuigen —, en dan door het Kanaal van Kiel naar het Kattegat en Skagerrak, waarna zij noordwaarts oversteken om de zuidwestelijke kust van Noorwegen te bereiken.

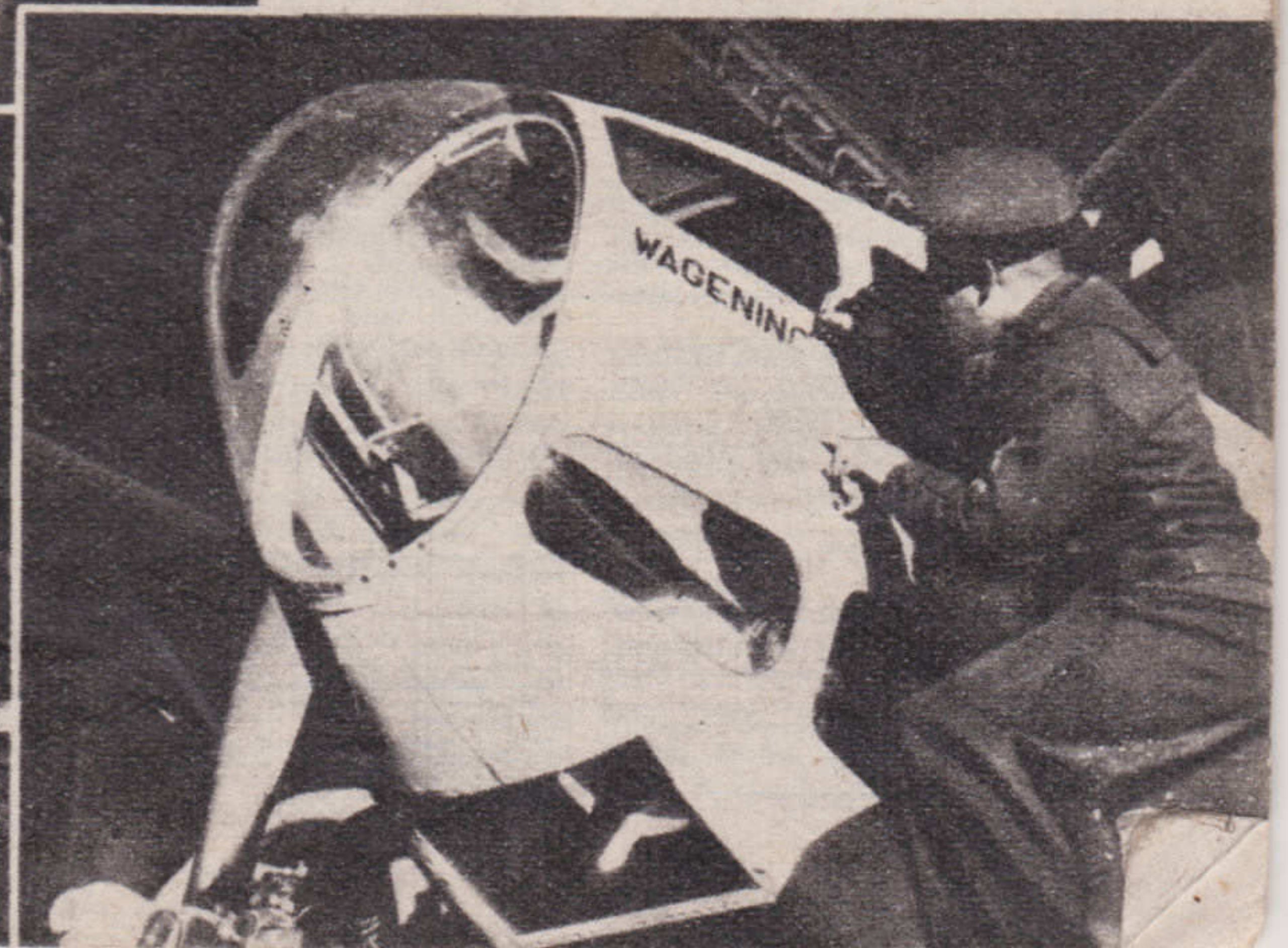
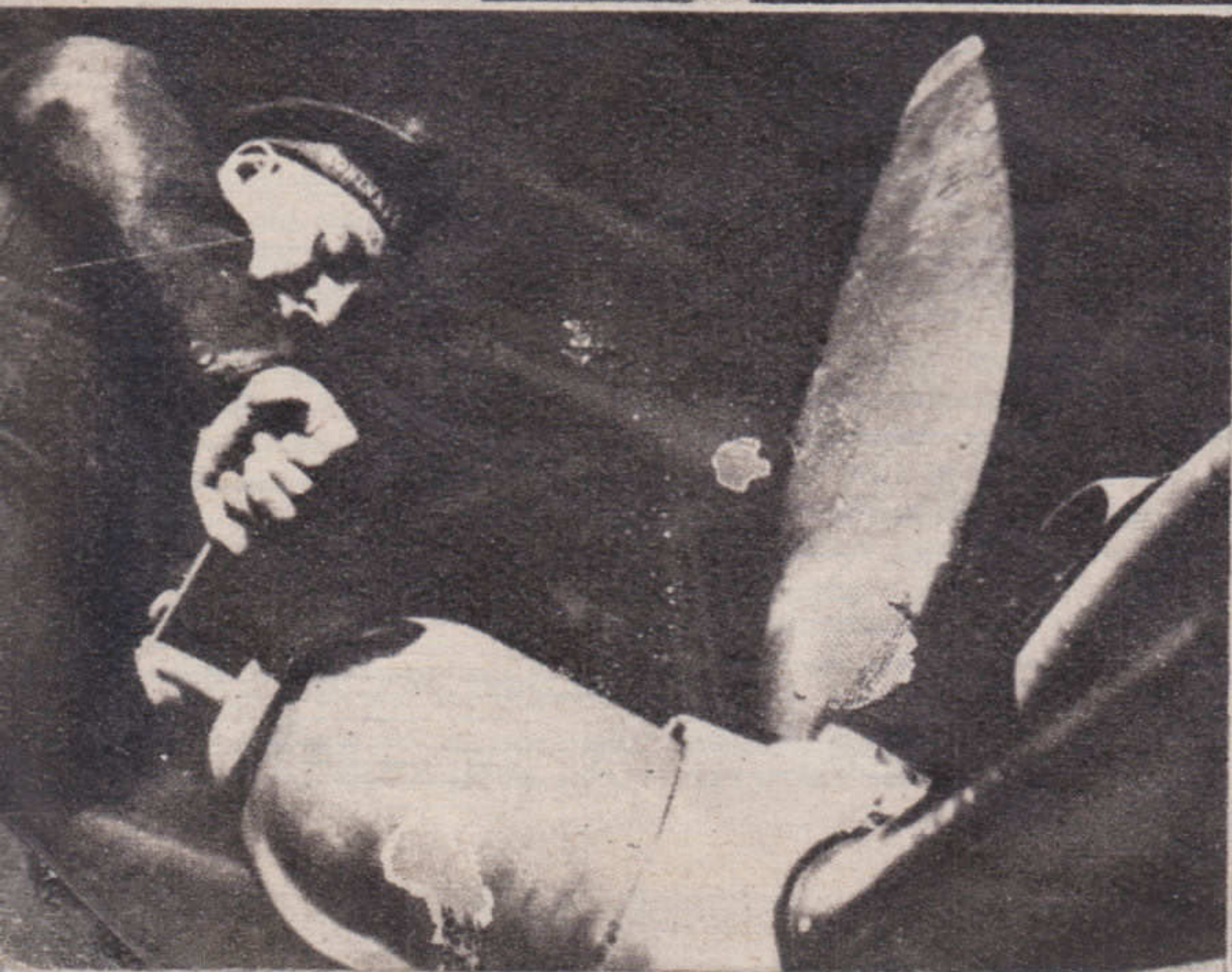
Het is tijdens de vaart langs de Oost-Friesche eilanden en tijdens het oversteken naar de Noorsche kust, dat de Coastal Command bommenwerpers toeslaan. Daar zijn de zwakke schakels in deze verbindingsketting. Dat weten de Duitschers ook wel. Daarom ziet men vaak genoeg, dat een belangrijk toevoerschip over dien afstand begeleid wordt door vijf „Flak”-vaartuigen, terwijl een konvooi op die route beschermd wordt door niet minder dan zeven of acht „Flak”-schepen. Ondanks die bescherming vallen daar toch de klappen, en die zijn voor een groot deel door Nederlanders uitgedeeld. Die actie kwam als belooning voor één jaar dienst bij de R.A.F., en zij was zeer welkom na het zeer belangrijke, doch eentonige werk van patrouilleeren en konvoiereeren, dat de hoofdschotel vormde voor den Nederlandschen Marine Vliegdiens in 1940 en het voorjaar van 1941.

De successen van de Nederlanders waren meestal het resultaat van gedurfde aanvallen door „laagvliegers”

NEDERLANDSCHE MARINEVLIEGDIENT KRAAKT DUITSCHE KONVOOIEN

Personeel van de Nederlandsche Marinevliegdiens met hun succesvolle Hudsonbommenwerpers, die bekende namen dragen. Dag en nacht zwerven onze jongens boven de Noordzee om den aanvoer van het moffenmateriaal te verhinderen. Ze voelen zich thuis "op de ijzeren vuiltjes", die straks omlaag zullen suizen op de verschrikte moffen. De bezem der Watergeuzen is vandaag de bom!

— vliegers, die vlak over hun doelen heen scheerden, ter masthoogte of lager, zoodat de vliegtuigen „bok" springen over de masttoppen.

Het is een gevaarlijke manier van aanvallen. Een paar decimeter te laag als gevolg van een misrekening van den piloot, en het vliegtuig wordt door den masttop gegrepen en stort vernield neer. Maar alle vliegers nemen met genoegen dat risico, omdat zij laag vliegend veel beter hun bommen kunnen mikken.

De Nederlandsche aanvoerder kon bij een aanval teverrauwernood een kabel ontwijken van het schip waarop hij het had gemunt, maar zijn bommen vielen precies waar hij ze had gemikt. Een andere Nederlandsche vlieger vloog zoo laag over het schip heen, dat de ontploffende bommen zijn Hudson deden slingeren. Maar het schip ging in vlammen op...

Deze aanvallen van „laagvliegers" veroorzaken een ontzettende verwoesting. Een Nederlandsche vlieger zag eens drie schepen van een konvooi achter elkaar in brand staan. De vlammen sloegen er over de geheele lengte van het schip, van boeg tot hek, uit. Escorte-vaartuigen waren aan het oppikken van drenkelingen in de buurt van die drijvende bakken vuur.

Een Nederlandsch vlieger heeft de volgende levendige beschrijving van een van zijn avonturen gegeven:

„Wij vertrokken toen het begon te schemeren. Het was een heerlijke avond. De zee was kalm en er was geen wolkje aan de lucht.

„Het werd reeds donker, toen wij een Duitsch konvooi in zicht kregen. Ongeveer acht schepen openden heftig vuur met licht geschut, en een torpedootjager vuurde uit alle macht met zwaarder geschut. Aan alle kanten zag ik het roode, groene en witte lichtspoor der projectielen langs ons heen vliegen.

„Onze piloot zocht een zwaar beladen schip uit, en terwijl wij er

laag overheen scheerden, lieten we onze bommen vallen. Een paar seconden later schudde het heele vliegtuig door den luchtdruk van de explosies.

„Maar wij kwamen er ook niet zonder kleerscheuren van af. Ik hoorde een geweldigen knal in de cabine, die met een dichten rook werd gevuld. De marconist riep, dat hij gewond was. Een granaat van het afweergeschut was in de cabine doorgedrongen en was daar ontploft.

„Ik hielp hem zoo goed ik kon en keek vol wraakzucht naar het schip, dat ons dit koopje had geleverd. Maar het was niet noodig, wraakzuchtige gevoelens te koesteren. Het schip stond reeds in vlammen, van boeg tot hek. Even later volgde een ontploffing, die een zuil water en rook omhoog deed stijgen van wel dertig meter hoog.

„Toen wij naar huis terugkeerden, zagen wij de andere vliegtuigen van onze formatie aanvallen. Wij zagen

ook hun bommen barsten en de luchtdeelprojectielen hun gekleurde banen in de avondlucht beschrijven als een vuurwerk.

„Ik slaagde er in de wonden van den marconist te verbinden, en ofschoon hij veel pijn leed, verrichtte hij zijn werk gedurende den tocht terug alsof er niets was gebeurd."

Deze aanvallen op Duitsche konvooien verschaften den Nederlanders nog een ander genoegen: zij zagen voor het eerst na langen tijd hun eigen land weer terug. Dat was voor hun allen een geweldige gebeurtenis!

De Nederlanders zijn zeer geestdriftig en zij hebben zich de bewondering verworven van het Canadeesche „Demon" escadrille, waarmee zij samenwerken. De Canadeezen zijn niet vlug in het prijzen, zoodat het als een buitengewoon compliment beschouwd kan worden, dat een van hen eens van de Hollanders zeide: „Het zijn reuzekerkels."

EUROPA TEGEN DE MOFFEN

„Er is slechts één Nieuwe Orde: de Orde van het Verzet"

De heldenstrijd der Guerilla's in Jougoslavië

DE onversaagde Jougoslavische legerscharen hebben den heldenstrijd weer opgenomen onder bevel van den Jougoslavischen minister van Oorlog, generaal Michailovitsj. In dit land is dus geen sprake van sporadisch verzet, maar van regelmatig strijd, opnieuw begonnen door een volk, dat de tyrannie der vreemde bezetters en der Kroatische landverraders nimmer dulden zal. De Moffen en Italianen, die met 17-20 divisies in Jougoslavië opereeren, denken daar anders over; en alle verzetslieden worden getrouw als struikroovers, bandieten en bovendien als communisten afgeschilderd. Dit laatste is slechts zeer gedeeltelijk waar; slechts in Oud-Servië wordt het felle verzet voornamelijk door sympathie voor

Moskou geïnspireerd, wat de Asmannen niet belet al de tienduizenden strijders over dezelfde „communistiche" kam te scheren.

Het voornaamste strijdtoneel lag dit jaar in de Bosnische bergen, waar generaal Michailovitsj zijn roep van kundig strateeg week in week uit handhaaft. De Moffen en Italianen blijven van hun kant van week tot week beweren, dat de „laatste" en „allerlaatste" benden „rebellens" nu werkelijk verpletterd en uitgeroeid worden of zullen worden. Tegenover deze doorzichtige praatjes voor den vaak stellen wij de werkelijke communiques uit generaal Michailovitsj's verborgen hoofdkwartier, aangevuld vnl. door den uitstekend ingelichten Balkan-correspondent van

het Zweedsche blad *Ny Dag*. Hier volgen de successen der patriotten tijdens de maand Mei: Metkovitsj, 1-10 Mei: 210 Italiaansche officieren en soldaten gedood. Vierdaagsche slag bij het station Prebelovats: 100 zwarthemden gedood. Op 13 Mei vielen de guerrilla's voorbij Mostar in Herzegowina een kolonne van 70 vrachtauto's aan en doodden 37 Italianen, w.o. een generaal en een kolonel. Gevecht bij Fotsja, in Montenegro 14 Mei: 160 Italianen gedood. Slag bij Niksjits in Montenegro, 8-13 Mei: 300 Italianen gedood. Op 15 Mei werden bij Fotsja weer 80 Italianen over de kling gejaagd. Bij Gatsjka werd op 17 Mei een kolonne van 550 Italianen overvallen: 63 dooden en 90 gewonden. Tijdens een 10-daagsche slag in de Visjin-bergen werden 400 Italianen gevangen genomen. Bij Bregava in Herzegowina beten 230 Italianen in 't zand. Van 28-31 Mei verloor de Italiaansche Alpendivisie „Pusteria" in de Montenegrijnsche Maglits-bergen meer dan 350 dooden.

Tijdens April en Mei werden dagelijks hevige gevechten geleverd in de Lika en andere grendistricten, gelegen tusschen Noord-Dalmatië en Kroatië. De guerrilla's veroverden een Italiaanschen bommenwerper die een noodlanding moest maken en doodden 260 Italianen. Geen wonder dat de *Popolo d'Italia* op 2 Juni een spinnijdig artikel schreef, waarin de verontwaardigde schrijver de guerillastrijd in den Balkan „een gemeen soort oorlog" noemt, „waaraan onze soldaten niet gewend zijn, die hun opleiding hebben ontvangen voor een geheel andere soort van moderne oorlogvoering." Het oude smoesje van de slechte schaatsenrijder die op zijn achterste valt, en natuurlijk zijn schaatsen de schuld geeft...

Tijdens Juli brak in Slowenië een heftige strijd uit. De guerrilla's veroverden den weg tusschen Kotsjevje en de Sloweensche hoofdstad Ljubljana; de heele stad werd bij wijze van voorzorg door prikkeldraad omringd. De Italianen gaven

Michailovitsj' eiland der vrijheid

toe, dat ze 75.000 man nodig hadden in één district, om 250.000 Sloweensche boeren „rustig" te houden.— Onderwijl ging Michailovitsj langs de spoorweg van Dubrovnik naar Sarajevo tot een groot offensief over. De guerrilla's veroverden de stadjes Konjitsa, Kresevo, Prijedor, Gornji Vakuf en Prozor. Na de verovering van Prozor braken de guerilla's door over een bergpas, bestormden in de nacht van 10 op 11 Juli de verdedigingswerken van Gornji Vakuf met behulp van de 16 machinegeweren en 250 geweren, die zij in Prozor veroverd hadden, zuiverden huis na huis en namen ten slotte de middeleeuwsche citadel boven het stadje in. Hier werden meer dan 200 Duitschers gedood. De buit aan wapenen was zoo groot, dat het offensief zich in stormloop uitbreidde. In westlijk Bosnië veroverden Michailovitsj's troepen de stad Dobrljin aan de Una-rivier; alle kolenmijnen en fabrieken in de stad

en omgeving werden bezet. De vijanden verloren meer dan 1400 dooden, 600 gewonden en meer dan 1000 gevangenen. Tegelijk drongen de veroveraars van Gornji Vakuf naar het Noorden op langs de Vrbasrivier in de richting van Jajce en Travnik. Het knooppunt Donji Vakuf, waar de spoorwegen uit deze beide plaatsen samenkomen, werd veroverd en de rails gingen de lucht in. Ook twee andere stations lieten het leven. En dat op een oogenblik, toen het triomfantelijk bericht de wereld ingezonden werd, hoe de spoorwegen in Noord-Bosnië, in het vroege voorjaar door de booze opstandelingen vernield, nu werkelijk voorgoed hersteld waren! De doodelijk verschrikte moffenknecht Pavelitsj, die ondertusschen een collectie van 53 verschillende uniformen bijeen heeft gegaard, waarvan vele vervaardigd naar eigen ontwerp, kreeg zoo de schrik, dat hij op 200 meter van zijn paleis te Zagreb een school liet af-

breken, om plaats te maken voor een privé vlieg- of liever vluchtveld.

Eind Juli gingen de Montenegrijnen en de Dalmatiërs weer op het rotsige oorlogspad. Als bekwame krijgsveld, gewend aan moderne oorlogvoering, bombardeerden de Italianen het Montenegrijnsche kuststadje Budva. De voortreffelijke bommenrichters troffen echter hun eigen barakken; en 200 macaronieters werden gewond. Ook probeerden zij tijdens de laatste weken van Juli met 30.000 man de schuilhoeken der guerilla's in de Dalmatische bergen te veroveren; het resultaat was een smadelijke aftocht met achterlating van bijna 500 doden. En de officieele Italiaansche verliescijfers voor Juli, 1161 doden, gewonden en vermisten, zijn natuurlijk slechts een fractie van het veel grootere totaal.

Zoo strijdt Jougo-slavië. In een onbewaakt oogenblik gaf het Turijnsche blad *Stampa Balcani* eindelijk eens een waarheidsgetrouwe beschrijving van deze onbuigzame strijders: „De vrijbuiters kennen slechts één woord: haat. Ze schijnen ongevoelig voor lichamelijke pijn. Wanneer ze gevangen genomen worden, toonen ze geen bezorgdheid voor zichzelf of voor hun familie. De dood heeft geen schrik voor hen; en geen verroert er een wimper wanneer zijn kameraden voor zijn oogen worden doodgeschoten. Wie aan de beurt komt, vraagt slechts twee dingen: of hij biechten mag, en of hij het kruis mag kussen.”

De strijd, die geen einde kennen zal voor de laatste verdrukker verdreven is, staat hier geteekend in zijn volle wreedheid. Want klaarblijkelijk worden de guerilla's voor hun terechtstelling nog gemarteld. Dat zijn dus de zoogenaamde „communistiche bandieten,” die volgens het getuigenis der Italianen zelf, het Christelijk kruis wenschen te kussen, voor ze met volkomen doodsvrachting sterven voor hun vaderland.

Dit is de geest, die de overwinning brengen zal op de tyrannie!

HET ANTI-SEMITISME door Jacques Maritain

den vooraanstaanden Franschen filosoof

DE toestand, waarin de Joden in Europa op het oogenblik verkeeren, kan zelfs niet meer gekenschetst worden met het woord „gruwelijk”. Indien de afzichtelijke verkondigers van den rassenhaat, die zij „verhieven” tot een ware leer van het kwaad, de nazi-Duitschers, nog langer ongestoord hun gang kunnen gaan, enkel in de uitvoering hunner moordplannen vertraagd door transportmoeilijkheden — dan wordt het Jodendom in Europa met regelrechte uitroeiing bedreigd. Reeds zijn in Polen 700.000 Joden vermoord; nu worden ook de Joden uit West-Europa met treinen vol tegelijk in dezen moordkuil geworpen. De verbanning der Joden heeft een

De problemen, welke het ontstaan van het anti-semitisme oproept, tezamen met de verwording ervan, in de handen der Duitschers, tot een gruwelijke geweldsleer, worden in onderstaand opstel vanuit Christelijkfilosofisch standpunt toegelicht door een onverdacht getuige. Wij bedoelen den katholieken filosoof Jacques Maritain, de groote vriend van den fijnzinnigen Joodschen filosoof Henri Bergson (gest. 1940).

HET is een bekentis van geestelijke zwakheid, indien een Staat er toe overgaat, zekere elementen van zijn bevolking te verbannen of uit te roeien, enkel en alleen, omdat deze Staat zichzelf klaarblijkelijk niet in staat acht hen in zijn verband te voegen ten dienste van het gemeenebest. De inwendige kracht van zulk een staat kan er enkel maar onder lijden, omdat zulk een operatie niet aseptisch tot stand kan komen, maar geïnfecteerd wordt door haat en onrechtvaardigheid.

Maar eerst een enkel woord over de argumenten, welke de antisemieten trachten te populariseren.

Er wordt gezegd, dat de Joden de vette baantjes in de wacht sleepen,

duidelijke, afzichtelijke bedoeling: de arbeidskracht, die hen rest, uit hen te mergelen ten behoeve van de opbouw in Oost-Europa, doch onder zulke arbeidsvoorwaarden, dat de Joden zelf er bij te gronde gaan. Dit duivelsch plan teekent ons den Nazi in zijn gansche afzichtelijkheid. Het Nederlandsche volk heeft zijn Joodsche medeburgers altijd geëerd. Wij zijn ons er met trotsch van bewust, dat er geen opwekking toe noodig is, opdat de ware Nederlander alles voor de Joden zal doen, waartoe hij bij machte is. Niettemin blijft het noodzakelijk, dat wij ons, elk voor zich, met kracht blijven verzetten tegen elken, ook nog zoo vagen, aan vleug van anti-semitisme.

vnl. in de z.g. „vrije beroepen.” Weg met hen! waar zij niet meer zitten, daar kunnen wij zitten! wordt er dan geroepen. Er is echter een rechtvaardiger en menselijker oplossing: probeer zelf eerst meer intelligentie en ijver te vertoonen dan de Jood. Op deze wijze kan een wedijver tusschen Joden en niet-Joden enkel leiden tot een verhooging van het culturele peil. De brutale toepassing daarentegen van de *numerus clausus*, nu zelfs verworden tot *numerus nullus*, is niet alleen even vernederend voor niet-Joden als voor Joden, maar leidt zeer zeker tot verlaging van het beschavingspeil. Anti-semieten schrijven den Joden een groot aantal ondeugden toe — welke alleen de Joden zouden woek-

eraars zijn: zij beheerschen de markt voor blanke slavinnen; zij verkondigen verfoeilijke politieke leerstellingen en prediken een minderwaardige moraal. Onder het aantal al te slimme personen, door wie iemand tijdens zijn leven bedrogen wordt, hoeft maar één Jood te zitten, of zulk een persoon is maar al te gauw geneigd, niet om te zeggen: „Een Jood heeft mij dit aangedaan,” maar „De Joden hebben mij dit aangedaan.” Welk een treurige onzinnigheid, om een geheele gemeenschap te belasten met de misgrepen van sommige enkelingen! Niet de Joden zijn boosdoeners, maar sommige Joden, tezamen met sommige niet-Joden. Hoe kan men zijn getuigen bezwaren door speciaal ten opzichte van de Joden de grondbeginselen van recht, wet en beschaving plotseling te gaan verkrachten? De gemeenschap dient zich te verweren tegen binnensluipend kwaad. Zeer zeker! Maar dat dit geschiedt door het toepassen van strenge wetten, die gelijkelijk gelden voor iedereen; en niet door wraak op onschuldigen voor wandaden begaan door sommige van hun broeders en door anderen dan hun broeders.

Wij zouden den Hemel dankbaar kunnen zijn, indien enkel Joden zich schuldig maakten aan de vervalsching van politiek en moraal! De groote bevorderaar der pogroms, Julius Streicher, is een niet-Jood, en vormt als zoodanig een zwaarwegend argument tegen de looze bewering, dat enkel de Joden de geeselen der menschheid zouden zijn. De heeren Rosenberg, Goebbels, Hitler en andere gewapende afbrekers der Westersche beschaving zijn geen Joden. Enkel de Joden zouden woekeraars zijn? Ik verfoei de hegemonie der banken, en over het algemeen de dwingelandij van het geld, dat heusch niet door de Joden gemunt wordt, erger dan de anti-semieten! Het ligt verre van mij de groote moeilijkheden te onderschatten, welke de algemeene en economische crisis onzer huidige beschaving beleiden. Maar deze ziekte onzer

beschaving kan niet genezen worden door het opjagen van Joden, doch slechts door het wegnemen der oorzaken an deze ziekte, door de verbetering dus der sociale en economische structuur.

Anti-semitisme leidt de menschheid enkel van haar eigenlijke taak af. Anti-semitisme dient slechts als een schild, dat de ware oorzaken van alle misstanden verbergt: die liggen verborgen, zoowel in ons zelfzuchtig hart als in de huidige sociale structuur, nauw verwant met onze geestelijke verarming.

De Deutsche civilisatie, diep doordrongen van den geest van het moderne kapitalisme, bezweek na een harde nederlaag en verdween in moreel bankroet, begeleid door groote materiele ellende. Deze civilisatie, niet bij machte tot het vinden of zelfs zoeken van een waarachtige grondslag voor een werkelijke nieuwe orde, koos, in plaats van de communistische catastrofe waar haar innerlijke logica haar heen dreef, een andere revolutionaire catastrofe, waarin alles verloren ging, behalve de Staat. In dit nieuwe gedrocht, waarin illusie, mythe en persoonlijk prestige het onderzoek van ware oorzaken onmogelijk maken, werd een groote plaats ingeruimd aan de anti-Joodsche mythe, die elken idioot de noodige oefjes te „verklaren”, terwijl ieder ten slotte de angst die hem bezielt door middel van deze mythe gemakkelijk kan afwentelen op iemand die van alles de schuld krijgt. En is het niet tragikomisch, dat dit nieuwe Deutschland de bovennatuurlijke idee der goddelijke uitverkorenheid juist ook ontleent aan de verkrachting van een oud-testamentisch denkbeeld?

Er is meer. Het bitter ijveren tegen de Joden moet noodzakelijkerwijs altijd uitloopen op een even bitter ijveren tegen de Christenheid. Er bestaat een bovennatuurlijke verhouding, zoowel tusschen Israël en de wereld, als tusschen de Kerk en de wereld. De Kerk is het mystieke lichaam van Christus. Op geheel verschillende wijze vormt Israël eveneens een mystiek lichaam. Dit is het mysterie, waarover de apostel Paulus spreekt in Rom. 11:25 en 28-32. Israël, gelijk de Kerk, is in de wereld, maar niet van de wereld. Doch sinds de dag toen het struikelde omdat zijn leiders de wereld verkozen, is het een gevangene en slachtoffer van de wereld, waarvan het echter nooit en te nimmer deel uit zal maken, ondanks zijn harstochtelijk verlangen naar de komst van het koninkrijk Gods op deze

aarde. Met een eeuwige wil, een bovennatuurlijke, on-rationeele wil, eischt Israël rechtvaardigheid hier op aarde. Zoo bevindt Israël, dat niet van deze wereld is, zich tot in het hart der wereld, haar opstuwend gelijk een zuurdesem. En indien de wereld, de ongeloovige wereld, de Joden haat — dan is dit juist omdat de wereld voelt, dat zij in bovennatuurlijken zin altijd buitenstaanders zullen zijn. Dit is de glorie van Israël: dat het door de wereld gehaat wordt. Dit is eveneens de glorie der Christenen, die leven door het geloof. Doch de Christen weet, dat Christus de wereld overwonnen heeft.

Zoo bezien ontspringen en Jodenhaat en Christenhaat uit dezelfde bron: uit de weerbarstigheid der wereld, die noch gewond wil worden met de wonden van Adam, noch met de wonden van den Heiland. De wereld verwerpt zoowel de geeselen van Israël, die haar op wil stuwen in den tijd, als het kruis van Christus, dat de weg wijst naar het tijdeloos leven. „De geschiedenis der Joden” zei Leon Bloy, „ligt dwars over de geschiedenis van het menschelijk ras gelijk een dam dwars over een rivier om het peil der wateren te verhoogen.

Hoe ten slotte moet de houding van den Christen zijn tegenover het anti-semitisme? De Paus zeide in 1938, als commentaar op de woorden in de Mis: „Sacrificium Patriarchae nostri Abraham”: „Merk op, dat Abraham onze patriarch, onze voorvader genoemd wordt. Het anti-semitisme is onverenigbaar met de gedachte en de sublieme werkelijkheid, uitgedrukt in dezen tekst. Anti-semitisme is een beweging, waaraan Christenen nimmer deel kunnen nemen. Spiritueel gesproken zijn wij Semieten.”

Een Christen kan nimmer het ras haten, waaruit zijn Heiland ontsprongen is. Maar juist door het feit dezer afstamming zijn Jodenhaat en Christenhaat twee verschijnselen, waarvan het laatste onvermijdelijk uit het eerste voort moet vloeien.

Leon Bloy schrijft: „Wat zouden uw gevoelens zijn, indien iemand voortdurend uw vader en uw moeder met de diepste verachting bejegende? Wel, dat gebeurt voortdurend met Onzen Heer Jezus Christus. We vergeten, of liever, we willen liever niet weten, dat Christus als mensch een Jood was, en nog wel het zinnebeeld bij uitstek van het Joodsche wezen: nl. de Leeuw van Juda. Wij vergeten dat zijn moeder een Jodin was; dat apostelen en profeten Joden waren. Hoe dan zou ik de afgrijselijkheid uit kunnen drukken van de belediging en lastering, onverbreeklijk verbonden met de beschering van het Joodsche ras?”

IN NEDERLANDSCH-INDIË

De toestand der bevolkingsgroepen

IN den beginne, na de tragische dagen in begin Maart 1942, was het zeer moeilijk een betrouwbare indruk te vormen over de toestanden in ons Nederlandsch-Indië onder de Japansche bezetting. Een eilandenrijk is immers betrekkelijk gemakkelijk van de rest der wereld te isoleren. Maar geleidelijk aan kunnen wij, dank zij voortdurende waakzaamheid en het grondig verzamelen, controleeren en vergelijken van alle binnenkomende berichten, een beeld geven van de situatie, waarvan met reden kan worden verklaard dat het de realiteit weergeeft.

In vorige nummers hebben wij een ander medegedeeld omtrent de militaire gebeurtenissen in Nederlandsch-Indië: deze maal willen wij een indruk geven van den toestand waarin zich de verschillende groepen van de bevolking bevinden: Inheemschen, Nederlanders en Chinezen.

Bij den oorlog in den Pacific was het Japan niet te doen om een bezetting uit strategische overwegingen. Het ging voor Japan eenvoudig om verovering en inlijving van Nederlandsch-Indië in het Japansche economische blok, waaraan zij de benaming hebben gegeven van „sfeer van gemeenschappelijken welvaart.” Dit beteekent in werkelijkheid, dat de veroverde gebieden (Nederlandsch-Indië, de Philippijnen, Malakka, etc.), de „gemeenschappelijke” taak krijgen, de „welvaart” te bevorderen . . . van Japan.

In dit programma, consequent doorgevoerd, heeft natuurlijk elke bevolkingsgroep van de bezette landen een rol te vervullen. Het spreekt van zelf, dat onze eigen landgenooten in Nederlandsch-Indië, de Nederlanders werkzaam als ambtenaren of in het particuliere bedrijfsleven in het oog der Japanners bestemd zijn om op den duur te verdwijnen. Zij

immers zijn de vertegenwoordigers van den band met Nederland, dien de Japanners voorgoed willen verbreken en vervangen door de overheersching van Japan.

De Japansche politiek is dus gericht op het systematisch verdringen van de Nederlanders uit de ambtelijke betrekkingen en eveneens uit het bedrijfsleven. De inrichting van het Binnenlandsch Bestuur en van de overige landsdiensten in Nederlandsch-Indië is dan ook geheel gewijzigd, en wordt voortaan ingericht naar Japans model en met Japansche beambten.

In Japan zelf wordt een vereenvoudiging doorgevoerd van het bestuursstelsel, waardoor de Japansche Regeering hoopt, 30% van het aantal ambtenaren te kunnen uitsparen, die dan beschikbaar zouden komen om in de veroverde gebieden van den Pacific te worden te werk gesteld. Wat het particulier bedrijfsleven betreft zijn de Japanners er op uit, de ondernemingen van Westersche concerns als „vijandelijk” vermogen te confisceeren (zonder schadeloosstelling blijkbaar voor de rechthebbenden) en door Japansche firma's te laten exploiteeren, terwijl onlangs werd bericht dat 2500 Japansche zakenlieden zich hadden aangemeld om naar de Zuidzeegebieden te emigreeren.

Om evenwel in Nederlandsch-Indië eenige orde op de zaken te kunnen houden, heeft Japan de medewerking, althans de berusting van de bevolking noodig. Nu was het zoo, dat bij het uitbreken van den oorlog en gedurende de drie maanden vóór de bezetting van Java in werkelijkheid gesproken kon worden van één eensgezind front tegen Japan van alle bevolkingsgroepen: Indonesiërs, Nederlanders en Chinezen. Japan's belang bracht dus mee, te probeeren dit eenheidsfront te splijten, en met

name om de Inheemsche bevolking naar zich toe te trekken.

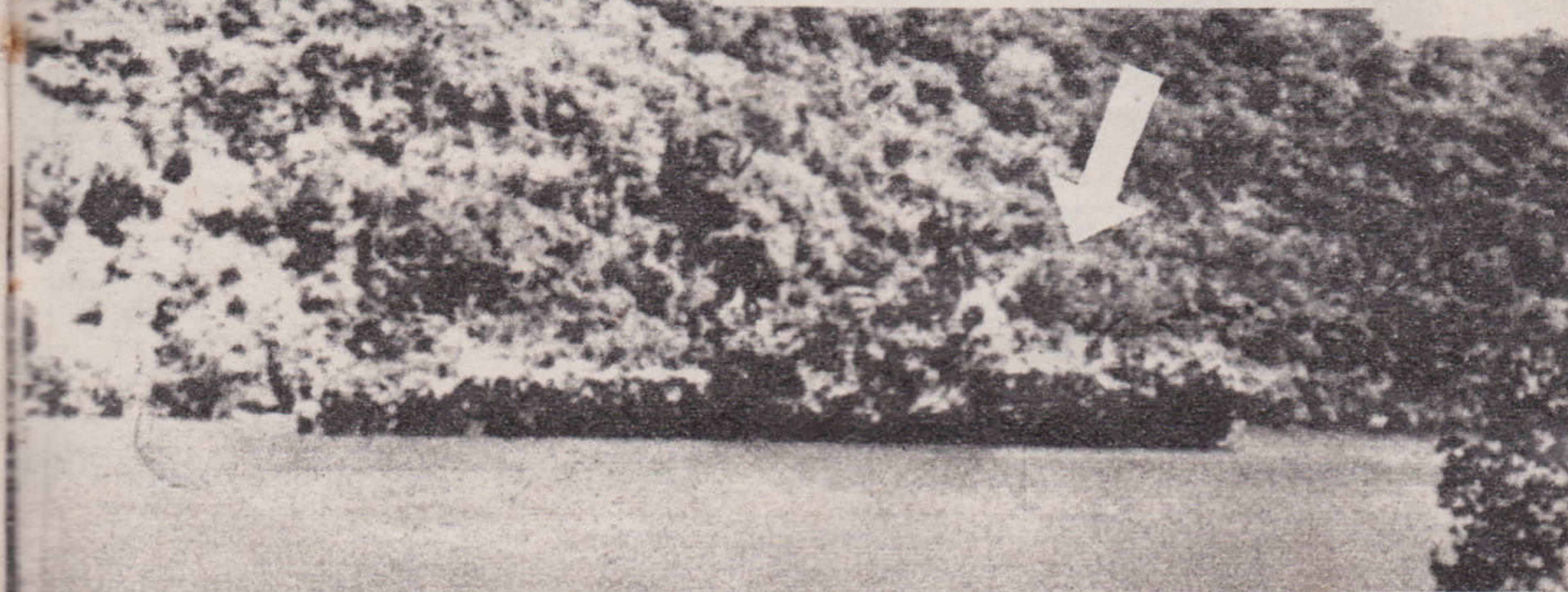
Men ziet dan ook, hoe de Japanners zich beijveren om op allerlei wijzen bij de Inheemsche bevolking in het gevele te komen, en tegelijkertijd om tegenstellingen tusschen de Nederlanders en de Indonesiërs te weeg te brengen. In Atjeh probeeren zij, de overblijfselen van den ouden wrok dagteekenend uit den tijd van den Atjeh-oorlog van het begin der 20ste eeuw aan te blazen. Den leider der Javaansche nationalistischen uit den tijd van 1929-1933, Ir. Soekarno, trekken zij voor den microfoon en laten hem fulmineeren tegen de zoogenaamde „onderdrukking” in Indië door Nederland. Tegenover de orthodoxe Mohammedanen nemen zij „houding aan van „beschermers van den Islam,” in tegenstelling tot de Nederlanders die immers de Christelijke missie en zending en het bijzonder onderwijs in de hand werkten. De Sultans op Java en de andere zelfbestuurders in de Buitengewesten worden gepaaid met beloften van grootere onafhankelijkheid dan zij onder Nederlandsch opperbestuur genoten.

Dit alles maakt deel uit van een sluwe politiek, die de Indonesiërs gunstig moet stemmen voor samenwerking met Japan, aangezien de leuze: „Azië voor de Aziaten” het bij onze Rijksgenooten in Nederlandsch-Indië nu eenmaal niet doet. Japan's reputatie, verworven bij de verschrikkelijke behandeling van Chinezen, Koreanen, Formosanen en andere „stamverwante” Aziatische volken, is nu eenmaal zoodanig, dat ook onze Indonesische onderdanen den Japanner als overheerscher en onderdrukker volkomen „door” hebben.

Wat onze Chineesche landgenooten betreft, zij waren altijd in overweldigende meerderheid sterk pro-Chang-Kai-Shek, en er waren slechts enkele weinige aanhangers van de lededoppen-regeering te Nanking, bij waar Japansche invloeden aan de touwtjes trekken. Wanneer men thans

HOE EEN OORLOGSSCHIP ONTSNAPTE

Reeds van dichtbij is nauwelijks meer te zien, dat onder de camouflage met groote hoeveelheden tropische planten, een Nederlandsch oorlogsschip schuil gaat. Gecamoufleerd schip en begroeide kust schijnen ineens te vloeien.

de triomfantelijke mededeelingen van Radio-Tokio verneemt, dat onze Chineesche onderdanen zich in grooten getale vóór samenwerking met Japan verklaren, en enthousiast miljoenen offeren voor de Japansche oorlogsvoering, kan men zich wel een aardigen indruk vormen omtrent de middelen, waarmede de Japansche radiopropaganda werkt, waardoor zulk een verandering van opinie onder de Chinezen in Nederlandsch-Indië wordt bereikt!

Over het algemeen zijn er geen gegronde aanwijzingen, dat de Japanners op groote schaal systematisch wreedheden in Nederlandsch-Indië bedrijven. De Nederlanders wonen in huizen in de wijken, welke voor hen zijn aangewezen door de Japansche militaire autoriteiten. Godsdienstoefeningen en religieuze uitzendingen voor de radio zijn blijven doorgaan. De levensomstandigheden van onze mensen zijn armoedig en slechts een deel van hen werkt nog. Alleen op Sumatra zijn gedurende eenigen tijd alle Europeanen in interneerings-

kampen opgesloten geweest, als represaille tegen de strijd lustige redevoeringen van den Nederlandschen Minister van Koloniën, Dr. Van Mook, in Australië, en in Amerika. Men heeft dezen maatregelen weer grootendeels ongedaan moeten maken, omdat de Japanners de Nederlanders te zeer noodig hadden om het land voor een algeheele economische ontreding te behoeden. Hier op Sumatra, evenals in Java, hebben de bezetters de Nederlanders een eed laten zweren van gehoorzaamheid aan de voorschriften van de Japansche autoriteiten. Enkele Nederlanders zijn doodgeschoten wegens het luisteren naar Amerikaansche zenders en het verspreiden van zoo opgevangen berichten; later zijn alle radiotoestellen, geschikt voor ontvangst op de korte golf, geconfisceerd of verzegeeld.

Wat de Inheemsche bevolking betreft, is het niet te verwachten dat de Japanners op den duur succes zullen hebben met hun pogingen om de Indonesiërs naar zich toe te

trekken. De Indonesiërs zijn verstandige, beschaafde en fijnvoelende mensen, die de ware bedoelingen van een hard, ruw en baatzuchtig volk als de Japanners in een ommezien zullen doorzien. De verhouding tusschen Nederlanders en Indonesiërs in Indië was goed; als onze mensen hoe langer hoe meer in droevige omstandigheden zouden komen te verkeerren, zullen de Indonesiërs zonder twijfel de Nederlanders helpen en steunen. Van veel belang is ook, dat de Indonesiërs positief weten, dat onze Nederlandsche politiek gericht was op een snelle zelfstandig making van Indië; aan de bestaande democratische instellingen in Indië, met name den Volksraad, was de inheemsche bevolking bijzonder gehecht. En wij weten terdege, dat de Japanners van dat alles niets moeten hebben, doch uitsluitend uit zijn op permanente inlijving van Nederlandsch-Indië als wingewest, teneinde er de natuurlijke rijkdommen en grondstoffen uit te draineeren, zonder er iets voor in ruil te geven.

EEN DOORN IN HET DUITSCHE VLEESCH:

DE B.B.C.

Door iemand, die geregeld naar Nederland omroept.

DE strijd van vandaag wordt nog met andere middelen gevoerd dan alleen met tanks en vliegtuigen, met kanonnen en pantserwagens, met duikboten en slagschepen. De stemmen, die door den ether klinken, die van duizenden of tienduizenden kilometers afstand de huiskamers binnendringen, ook dat zijn wapens — en vaak wapens met dodelijke trefkracht — in dezen oorlog tusschen Goed en Kwaad. In de onzichtbare ruimte tusschen hemel en aarde wordt immers de strijd tusschen waarheid en leugen uitgevochten.

In dit verbitterde tweegevecht speelt de B.B.C. een belangrijke rol, zoo belangrijk zelfs, dat men vaak den indruk krijgt, alsof de Duitschers niets zoo zeer vreezen als deze Engelsche omroep-organisatie. En daar hebben ze waarschijnlijk niet heelemaal ongelijk in. De B.B.C. is inderdaad een lichaam geworden, dat zich in de hedendaagsche wereld een zeer bijzondere en ongeëvenaarde plaats veroverd heeft.

U heeft zich waarschijnlijk dikwijls afgevraagd: „Wat is die B.B.C. eigenlijk? Is het een particuliere instelling? Of is het een

zuivere regeeringsinstantie, een soort van bijlooper van het Ministerie van Voorlichting, zooals de „Duitsche omroep?“ Welnu, het is geen van beiden in den vollen zin des woords. De B.B.C. was voor den oorlog, en is in zekeren zin nog, een particuliere organisatie. Maar de oorlogsomstandigheden hebben natuurlijk gemaakt, dat haar voornaamste taak — de voorlichting van Engelschman en vreemdeling wat betreft het wereldgebeuren en Engeland's houding ten opzichte daarvan — niet meer uitsluitend aan het particulier initiatief kon worden overgelaten.

Daarom berust de allerhoogste leiding van de B.B.C. thans bij een college van „gouverneurs“, die gelijk de Minister van Voorlichting, de Heer Brendan Bracken, het vorig jaar in het Lagerhuis verklaarde: „als vertrouwensmannen van het publiek en van het Parlement zorgen voor het behoud van de oprechtheid en het hooge peil van de Engelsche radio-uitzendingen“. Men kan het dus waarschijnlijk het best uitdrukken door te zeggen, dat de B.B.C. een publiekrechtelijke organisatie is, onder regeeringsinvloed, zonder echter regeeringsorgaan te zijn.

Welk een vlucht de B.B.C. in oorlogstijd genomen heeft en nemen moest, wordt eerst recht duidelijk, als men bedenkt, dat het personeel, van ongeveer 3.000 personen voor September 1939, tot meer dan 10.000 vandaag aan den dag gestegen is. En het breidt zich nog steeds meer uit.

Voor al de groote toeneming van het aantal radio-uitzendingen naar het buitenland is hieraan debet. De Engelschman voelt, in normale tijden, niets voor propaganda, zoo min binnen als buiten de eigen grenzen. Dat is misschien een fout, maar het is nu eenmaal zoo. Vandaar dan ook, dat toen de Duitschers zich al jaren en jaren lang uitsloofden, om de geheele wereld per radio van de voortreffelijkheid van Hitler en van het nationaal-socialisme te overtuigen, de B.B.C. aan niets anders dacht dan zijn eigen Engelschen luisteraars het nieuws en verstrooiing in allerlei vormen te geven. De eerste radio-uitzending van de B.B.C. in een vreemde taal — het was Arabisch — had eerst plaats op 3 Januari 1938! Bij het uitbreken van den oorlog sprak Londen nog maar in negen talen.

Maar ook op dit gebied hebben de

Engelschen hun schade ingehaald, al heeft het dan wat lang geduurd. In April 1940 werd voor het eerst in het Nederlandsch uitgezonden, maar nu klinken door de B.B.C.-golven al meer dan veertig vreemde talen en dialecten. Alleen al voor Europa wordt *per dag* meer dan 30 uur gesproken, in vrijwel alle Europeesche tongvallen, tot IJslandsch en Albaneesch toe. Daarbij komen dan de uitzendingen voor Noord- en Zuid-Amerika, voor Australië en het Verre Oosten, voor Zuid-Afrika en het nabije Oosten, voor Britisch-Indië, ja ik mag wel zeggen voor de geheele wereld. Dit gaat praktisch dag en nacht door, met slechts enkele korte onderbrekingen.

Nooit verdwijnen de Engelsche zenders „uit de lucht“, zooals dat heet, omdat er vijandelijke vliegtuigen boven Engelsch gebied rondzwerven. De Duitsche stations en die van de bezette gebieden moeten wel om de haverklap „sluiten“ — om „technische“ redenen zoogenaamd — als de R.A.F. haar opwachting maakt. Maar de Engelschen hebben een middel, dat wij den vijand niet aan den neus zullen hangen, om door een vernuftig systeem van verbindingen hun uitzendingen toch ononderbroken te laten doorgaan, Mofsen of geen Mofsen in de lucht.

Voor haar „buitenlandschen dienst“ beschikt de B.B.C. over niet minder dan vier verschillende „groepen“ zenders, met hun eigen studio's, ingenieurs en ander personeel. Dat is dus de uitzendingen in het Engelsch. — voor Engeland zelf — niet meegerekend.

Het lijkt verwonderlijk, dat de B.B.C. zoo'n kracht ontwikkelen kan in vergelijking met de Duitsche radio, die behalve over haar eigen, toch over zoo vele zenders beschikt, die kortweg van de onder den voet geloopte volken gestolen zijn. Maar hiervoor is een goede verklaring. De Duitschers gebruiken immers

RADIO UIT LONDEN

6.40—6.50 uur; 7.40—7.50 uur:

Nieuwsberichten op 1500, 373, 49.59, 48.43, 41.96, 41.49, m.

11.45—12.00 uur:

Ochtenduitzending Radio Oranje op 1500, 373, 49.59, 24.8 m.

12.45—13.00 uur:

De Brandaris op 1500, 373, 49.59, 41.49, 30.96, 25.38, 24.8 m.

13.45—14.00 uur:

Nieuwsberichten op 1500, 373, 49.59, 41.49, 30.96, 25.38, 24.8 m.

19.45—20.00 uur:

Nieuwsberichten op 373, 49.59, 48.43, 47.49, 30.96, 25.38 m.

20.45—21.00 uur:

Avonduitzending Radio Oranje op 1500, 373, 49.59, 49.10, 41.49, 30.96, 25.38, 24.8 m.

23.50—24.00 uur:

Nachtuitzending nieuwsberichten op 373, 285.3, 49.49, 49.10, 48.54, 41.49 m.

vele van hun zenders alleen voor het storen van de uitzendingen van de B.B.C.

Hier in Engeland houdt men zich daarmee niet op. Hier worden alle zenders benut om tot de wereld te spreken. Niemand heeft er nog ooit over gedacht om kostbare zendstations te gebruiken voor het verwekken van stoorgeluiden. Het zou ten eerste tegen de democratische principes zijn, om ook maar iets te verbergen van wat de vijand zegt: ten tweede is niemand bang voor de vijandelijke propaganda. Dat is het groote verschil tusschen de Duitsche en de Engelsche levenshouding, welke laatste ook de houding van alle democratische volken is.

Men staat hier op het volkomen juiste standpunt: „Al is de leugen nog zoo snel, de waarheid achterhaalt hem wel.“ Dat weet Goebbels ook en daarom stoort hij de B.B.C.-uitzendingen. Of liever gezegd:

probeert hij ze te storen, want iedereen weet, dat deze methode de waarheid nog nooit belet heeft om overal door te dringen, ook bij zijn eigen volk.

Het is juist de waarheid, die alle B.B.C.-uitzendingen als een zuurdeesem doortrekt. Ik spreek uit ervaring, en ik kan U de verzekering geven, dat bij het klaarmaken van teksten voor radio-uitzendingen hier in Londen altijd deze stelregel geldt: „Het nieuws geven, zooals het is, kwaad of goed, en zonder er doekjes om te winden. En bij alles, wat we zeggen, altijd zorgen, dat aan de waarheid niets te kort gedaan wordt.“ Nu zal ik heusch niet beweren, dat we hier nooit eens vergissingen begaan, maar we probeeren ze in ieder geval zooveel mogelijk te vermijden of, als het toch eens gebeurt, ze later te herstellen. Alleen op deze manier, dat weten we immers zelf veel te goed, kun je het vertrouwen van je luisteraars behouden. Een radio-spreker kan wel naar huis gaan, als hij toch niet geloofd wordt. Dan kun je net zoo goed tegen een steenen muur gaan staan praten, inplaats van voor den microfoon.

Ik geloof, dat het succes van de B.B.C. en de invloed, dien zij overal uitoefent, voor het grootste deel te danken zijn juist aan dat principe van „de waarheid voor alles.“ Dat maakt de zaken niet altijd even gemakkelijk voor den radio-spreker, vooral als het nieuws meer slechte dan goede elementen bevat. Hoe licht zou hij dan, uit angst om zijn landgenooten, met wie hij meevoelt, niet vervelend te stemmen, in de verleiding kunnen komen de zaken wat roziger te kleuren. Maar hij doet het niet, omdat hij weet, dat h hetij niet mag doen: uit liefde voor de zaak, die hij dient. En het is nu wel overduidelijk gebleken, dat hij zoo het verst komt. Terwijl de Goebbels-radio door niemand geloofd wordt, luistert heel onderdrukt Europa naar de stem uit Londen, die nu nog vaak veel ernstigs te zeggen heeft, maar eens de bevrijding verkondigen zal!

ECONOMISCHE PLANNEN VOOR NEDERLAND

Door den financieelen medewerker van het weekblad Vrij Nederland te Londen

Op 13 Juni 1942 schreef de *Deutsche Bergwerkzeitung*, het orgaan van de zware industrie in West Duitsland o.m. het volgende:

„Het doel is Nederlandsche financiële kringen te mobiliseren, ten einde industriële installaties, welke stilgelegd waren in het Oostelijke gebied weer in bedrijf te brengen en Nederlandsche industrieën en bedrijven, welke stil liggen naar het Oosten te verplaatsen. Een verder doel is, en wel op het gebied van den landbouw, de vroegere Sowjet gebieden te voorzien van fokvee. Deze enkele voorbeelden van de plannen welke vast gelegd zijn, stellen groote mogelijkheden in het vooruitzicht voor een permanente samenwerking tusschen de Nederlandsche volkshuishouding en de Oostelijke gebieden, hetgeen in de eerste plaats tegemoet komt aan de noodzaak, voortvloeiend uit de oorlogsbehoeften en tevens ook van waardevolle beteekenis zou kunnen zijn voor Nederland's toekomstige samenwerking in de groote economische ruimte van Europa.”

Het staat er duidelijk. Alles wat de moffen op het oogenblik in Nederland voorstellen als zijnde in het belang van Nederland — en de pers heeft opdracht het er zoo dik mogelijk op te leggen — is niet anders, dan een uitbuiting van de Nederlandsche volkshuishouding, om de Deutsche oorlogsmachine te voeden.

Rost weet dat zijn oproep onbeantwoord zal blijven, en dat de Deutsche plannen alleen verwezenlijkt kunnen worden door dwang, een dwang welke op de gebruikelijke geraffineerde wijze zal worden toegepast.

Nagenoeg alle economische en financiële maatregelen, welke de laatste maanden in Nederland geno-

men zijn, houden direct of indirect verband met de in Berlijn bekostoonde plannen om Nederland tot het volle uiterste uit te buiten, een groot gedeelte van het volk in Duitsland of in het Oosten voor de Duitschers te laten werken, en Duitschers te laten vestigen in de handels- en industriële centra aan de monden van de groote rivieren.

De Duitschers, en hetzelfde geldt dan automatisch voor hun blinde volgelingen, de verraders van Nederland, meenden hun kans te zien om Nederland door een grootsch opgezette propaganda-campagne voor hun Oost plannen te winnen, toen Indië bezet werd door de Japanners. Indië is thans verloren, zoo fluit de Nazi vogelaar, nieuwe mogelijkheden staan voor Nederland open in het Oosten. Wij kunnen ons voorstellen hoe gebeten de vijand moet zijn, nu hij ziet, dat Nederland zijn vertrouwen op een vrijwording van Nederlandsch Indië ongeschokt blijft handhaven. Hoe het den vijand moet hinderen, dat op de Amsterdamsche beurs voor de Indische stukken nog koersen betaald worden, die slechts verklaard kunnen worden door dit nationaal vertrouwen. Rost dreigt thans, de noteering van de Indische stukken ter beurze van Amsterdam te verbieden, evenals door de Duitschers de handel in certificaten van Amerikaansche aandelen verboden werd, toen de belegger in de hooge premies voor die stukken zijn vertrouwen in de dollar en een overwinning van de Geallieerden tot uitdrukking bracht. De beurs mag geen barometer zijn van de stemming van nationaal zelfvertrouwen van het Nederlandsche publiek. Vandaar het ingrijpen op den beurshandel; hetgeen ook in Berlijn heeft plaats gehad, omdat daar het publiek uit vrees voor de komende financiële Krach, in aandelen bleef vluchten en de koersen steeds maar bleef opdrijven.

Het zal U in het jaarverslag van de Nederlandsche Bank — als U dit tenminste in de pers bekeken heeft, ook wel getroffen hebben, dat Rost daarin zoo openhartig spreekt van de „honderdduizenden, die nauwelijks genoeg verdienen om het minimum voedselpakket, dat hun is toegemeten, te koopen.” Ja, thans moet de armoede, waarin de Nazi plundering ons land gestort heeft dienen om het volk te bewegen de armoede te ontvluchten en zich te laten deporteren naar het Oosten, waar door de Deutsche propaganda voor hen een groote toekomst in het vooruitzicht gesteld wordt.

Rost heeft ook al de noodige maatregelen genomen, om de malaise in tal van bedrijven in Nederland nog te vergrooten. De drastische belastingen zijn er op gericht nog meer bedrijven, die de Duitschers niet voor hun onmiddellijk oorlogsbelang van nut achten, kapot te drukken. Moest de N.R.C. op 16 Mei j.l. niet schrijven, „dat in een werkelijk verarmende volkshuishouding geen plaats meer is voor niet economisch werkende bedrijven of zoodanige ondernemingen, die door de economische verschuivingen niet levensvatbaar meer geacht kunnen worden?” Wat zijn die z.g. economische verschuivingen? Niet anders dan de ten uitvoer legging van de plannen van de groote Deutsche industrie, om almachtig te worden op het continent van Europa.

En waar het Nederlandsche bedrijfsleven nog mag blijven voortbestaan, zal het, aldus het Deutsche program, in Deutsche handen het Deutsche belang moeten dienen.

Het dreigement van de Duitschers, vervat in de woorden van hun spreekbuis Rost van Tonningen (Februari 1942) dat, „indien wij thans zouden weigeren ons leiderschap tot uiting te brengen op die gebieden, waarop

wij bij uitstek deskundig zijn, de harde noodzaak de Deutsche leiding zou kunnen dwingen het leiderschap van het zelfstandige Nederlandsche bedrijfsleven over te nemen,” wordt thans, alweer door middel van hun handlangers, tot uitvoering gebracht. De eigendommen van onze koloniale ondernemingen in Nederland, haar administratie en handelsapparaat, en haar vrije middelen, worden thans gerequireerd en dienstbaar gemaakt aan de Deutsche plannen in het Oosten.

Geleidelijk aan tracht de vijand een Nederlandsch economisch leven te verstikken. De weigering van het Nederlandsche volk om slaaf te worden van de Deutsche machthebbers, maakt het den vijand echter uiterst moeilijk zijn plannen te verwezenlijken, hoewel wij ons niet kunnen ontveinzen, dat eerst een overwinning van de Geallieerden, die komen zal, een eind kan maken aan de toenemende economische ontvrichting van ons land.

Veel zal er na den oorlog te doen zijn om ons economische leven te herstellen en weer op gang te brengen. Hieraan wordt door onze regering energiek gewerkt. Daarbij wordt, zooals Minister Kerstens het omschreef, kort voor zijn vertrek naar Amerika, uitgegaan van de volgende stelling:

„Ons rijk is gericht op de zee: op de Noordzee, den Atlantischen, den Indischen en den Stillen Oceaan, en dat niet van vandaag of gisteren, maar sinds eeuwen en in gansch zijn historische wording. Indien er een rijk is, dat met Engeland en Amerika tezamen in het komende wereldbestel een groote taak te verrichten heeft, dan het Koninkrijk der Nederlanden. Wij hebben veel te ontvangen, maar ook veel bij te dragen: enorme grondstoffengebieden — goed geëxploreerd en georganiseerd, — eeuwenlange kennis en ervaring van de zee en de scheepvaart, eeuwenlange koloniale ervaring, een eeuwenoude positie als kapitaalmarkt, om slechts deze te noemen.

En er zal in Nederland zelf, noch in Engeland of Amerika één staat-of handelman of financier van formaat zijn, die straks voort zou willen gaan met sterk eenzijdige oriëntatie van Nederland's economie op Duitsland, met al de politieke gevolgen van dien. Daar hebben we allen schoon genoeg van. Amerika zal niet alleen in de eindoverwinning van deze oorlog, maar in het opvangen der oorlogsgevolgen, de stabilisatie van den vrede een beslissende rol spelen. De Regeerings-, de handels-, de financierings- en de industriële autoriteiten van Amerika zullen straks een hoogst belangrijken invloed hebben ook op het herstel en den herbouw van ons Koninkrijk: op onze grondstoffen- en kapitaalvoorziening, op ons geld- en credietstelsel, op onze import en export, op de door ons thans voor te bereiden handelspolitiek.”

In verband hiermede is Minister Kerstens voor circa twee maanden naar Amerika gegaan, om aldaar een economische organisatie in te richten, welke een spiegelbeeld zal zijn van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart te Londen. „Door goed georganiseerde voeling en uitwisseling van gegevens tusschen het departement te Londen en de Nederlandsche economische sectie in Washington, hoop ik te bereiken”, aldus de Minister, „dat wij paraat zijn om ons aandeel aan het economisch herstel en de stabilisatie van den vrede te leveren en te ontvangen, overeenkomstig het aanzien en de sympathie die Nederland en Indië genieten.” Dit laatste vooral dank zij de prachtige houding welke alle gebiedsdeelen van het Nederlandsche Koninkrijk in dezen strijd om zijn zelfstandigheid getoond hebben en zullen blijven toonen.

Kort Finacieel Nieuws

Koninklijke Nederlandsche Petroleum Mij, gevestigd te Willemstad, Curacao, meldt in het jaarverslag over 1941 een vrijwel onveranderd

inkomen uit dividenden, n.l. Fl. 23.114.249 tegen het voorgaande jaar Fl. 23.193.086. Interest op beleggingen bracht nog Fl. 295.136 tegen Fl. 67.896 op. Het voorgaande jaar bereikte het totale beschikbare saldo Fl. 25.399.016, dank zij Fl. 364.312 winst uit den verkoop van effecten en een bedrag van Fl. 1.773.722, hetwelk naar nieuwe rekening was gebracht.

* * *

Uitgaven over 1941 bedroegen Fl. 137.818 tegen Fl. 155.744, en valutaverliezen Fl. 532.040 (tegen nihil). Terwijl het voorgaande jaar een bedrag van Fl. 25.243.272 gereserveerd kon worden ter dekking van verliezen op deelnemingen, kon over 1941 een bedrag van Fl. 22.739.527 aan deze reserve worden toegevoegd.

* * *

Deelnemingen, welke op de voorgaande balans voorkwamen met Fl. 563.459.740, zijn opnieuw gewaardeerd op basis van ongeveer den kostprijzen, als gevolg waarvan de boekwaarde verhoogd is met Fl. 103.980.002. Daarbij kwamen nog nieuwe deelnemingen in 1941 ter waarde van Fl. 39.562, waardoor de totale boekwaarde thans Fl. 667.479.305. De reserve van Fl. 103.980.002 is in mindering gebracht van genoemd bedrag, waardoor thans op de balans de post deelnemingen voorkomt met Fl. 563.499.303.

* * *

Venezuelan Oil Concessions meldt over 1941 een netto winst, welke dank zij de lagere kosten £118.450 hooger is dan over 1940. Het dividend bleef gehandhaafd op 2,3 per aandeel.

* * *

Shell Transport and Trading. Lord Bearsted heeft medegedeeld, dat de Mij in Columbia een nieuw olieveld van commercieele beteekenis ontdekt heeft.

DE STRIJD DER KERKEN

door Dr. Hugh Martin

Christelijke samenwerking in Engeland

Dr. Hugh Martin werkt sinds dertig jaar voor de Christen Studenten Beweging. Acht jaar lang was hij verbonden aan de „World's Student Christian Federation” en als zoodanig bereisde hij een groot deel van de wereld. Hij is uitgever van de „Student Christian Movement Press.”

Hij was dikwijls in Nederland en heeft er heel veel vrienden, vooral in kringen van de Ned. Christ. Studenten Vereeniging.

Thans is hij directeur van de afdeling „Kerken en Godsdiensten” van het Britsche Ministerie van Voorlichting.

HIER in Engeland heeft het sterk de aandacht getrokken, dat de Herderlijke brief van de Nederlandsche bisschoppen van 19 April j.l. op denzelfden dag in de kerken werd gelezen als het Synodaal schrijven in de Hervormde Gemeenten. Dit — en het feit, dat de aanhef van beide documenten groote gelijkenis vertoonde — wordt hier beschouwd als een verheugend bewijs van een toenemende samenwerking der Kerken, die ook in Engeland duidelijk merkbaar is.

Enkele dagen geleden vond in Engeland een bijeenkomst plaats welke haars gelijke niet heeft gehad sinds de dagen der Hervorming. Bij die gelegenheid gaven beiden, Dr. Temple, de Protestantische Aartsbisschop van Canterbury, en kardinaal Hinsley, de Roomsche Katholieke Aartsbisschop van Westminster, hun zegen aan een nieuw, opmerkswaardig streven tot samenwerking tusschen Protestanten en Katholieken.

Zonder de leerstellige verschillen ook maar een oogenblik te verdoe-

zelen, hebben zij bevonden dat het mogelijk is, gezamenlijk Christelijke levensbeginselen van toepassing te doen zijn op de nationale en internationale vraagstukken, waarvoor wij thans — en na den oorlog — staan. Met dit doel voor oogen is toen een gemeenschappelijk Comité in het leven geroepen, dat de schakel zal vormen tusschen de „Geloof en leven”-beweging, die uitgaat van de Anglicaansche, de Presbyteriaansche en de andere Protestantische kerken eenerzijds en de gelijksoortige organisatie der Katholieken „Het Geestelijk Zwaard” anderzijds.

Wij willen hier enkele aanhalingen opnemen uit de verklaring van groote historische waarde, die, op voorstel van den bisschop van Londen, die als voorzitter optrad, door dit Comité is aangenomen en bekend gemaakt.

1) Wij zijn het er over eens dat het de dwingende plicht is van alle Christenen in dit land om de Christelijke tradities te handhaven en om door een zoo krachtig mogelijk gemeenschappelijk optreden er voor zorg te dragen, dat dit Christelijk getuigenis een daadwerkelijken invloed zal hebben bij het oplossen der sociale, economische en politieke vraagstukken, welke zich nu en in de critieke periode na den oorlog, zullen voordoen . . . .

2) Wij zijn het er over eens, dat er een groot gemeenschappelijk terrein van werkzaamheid bestaat, waarop volledige samenwerking mogelijk is en reeds plaats vindt, zonder dat hierbij de uiteindelijke vraagstukken van Kerkinrichting en Kerkleer ter sprake komen, welke ons gescheiden houden . . . .

3) Wij zijn het er over eens, dat Christelijke organisaties, om aan haar werkelijke roeping te kunnen

beantwoorden, overal in het ongestoord bezit moeten zijn van zekere onontbeerlijke vrijheden. Deze vrijheden zijn: vrijheid van eeredienst in overeenstemming met elks geweten, vrijheid om te prediken, te onderichten, op te voeden en te overtuigen (dit alles in een geest van Christelijke Liefde), en tenslotte vrijheid om kinderen in het geloof hunner ouders te doen opgroeien.

Het Christelijk leven wordt gekenmerkt door dat het geleefd wordt in, en door het lidmaatschap van een godsdienstige gemeenschap en dit kenmerk, zoowel als de innerlijke vrijheid en onafhankelijkheid ervan, dienen door den Staat aanvaard en gewaarborgd te worden . . . .

4) Wij zijn het er over eens, dat het ons doel moet zijn om alle bewuste en overtuigde Christenen in ons land in breede lijnen te doen samenwerken in een gemeenschappelijk plan van actie op sociaal en internationaal gebied.

Een eerste teeken van het bestaan eener-dergelijke gemeenschappelijke actie was een merkwaardige open brief in de *Times* in December 1940, die ondertekend was door de aartsbisschoppen van Canterbury en York, door Kardinaal Hinsley en door den Moderator van den Federalen Raad der Vrije Protestantische Kerken. De ondertekenaars verklaarden, dat zij tot overeenstemming waren gekomen over tien punten welke als grondslag voor een Christelijke samenleving zouden kunnen dienen. Zoowel de inhoud van dezen open brief als het gezag van de ondertekenaars maakte destijds in Engeland veel indruk.

De taak van het Gemeenschappelijk Comité is thans om de uitgestippelde lijn verder te volgen. Hoewel het geen officieel Comité, door de Kerkelijke autoriteiten aangesteld, is, treedt het op met officieele goedkeuring der betrokken kerken.

In vele steden en dorpen van Engeland zijn en worden campagnes

georganiseerd, waarbij gemeenschappelijk getuigenis wordt afgelegd van ieders geloofservaring.

Tusschen de Protestantische kerkgenootschappen onderling is het contact reeds heel wat verder gevorderd. Jarenlang reeds vindt nuttige samenwerking plaats op het gebied van maatschappelijk werk. Reeds in 1924 bracht een groote conferentie over Christelijke Staatkunde, economische- en burgerlijke rechten de leiders van vele kerkgenootschappen bijeen o.a. Anglicanen, Methodisten, Baptisten, Presbyterianen en Congregationalisten. Dit leidde tot goede resultaten, waarvan wel het beste was de instelling van een Britsche Raad der Protestantische Kerken, waarvan de Aartsbisschop van Canterbury voorzitter is, en die namens alle betrokkenen naar buiten optreedt.

Het is deze Raad die in de laatste maanden een zeventigtal „Godsdienst en Leven” conferenties overal in het land heeft georganiseerd. Deze duren elk een week en in dien tijd wordt de Boodschap van het Christendom in toepassing op persoonlijke, nationale en internationale vraagstukken door vertegenwoordigers van al deze kerken besproken.

Ook in lichamen zooals het Bijbelgenootschap hebben Anglicanen en andere Protestanten reeds lang samengewerkt en hetzelfde geldt ook voor de buitenlandse zending. Onder invloed van de oorlogsomstandigheden is de hierboven besproken samenwerking zoowel in de afzonderlijke steden als in het geheele land veel nauwer en inniger geworden. De uitdaging welke het nationaal-socialisme gericht heeft tot alles, waar het Christelijke geloof voor staat, brengt ook de Christenen van alle landen nader tot elkaar. Hier in Engeland zijn de Christenen van elke schakeering, Katholiek of Protestant, er zich steeds meer van bewust, dat deze oorlog om een geweldigen geestelijken inzet gaat en er is onder hen een groeiende bereidheid om naast elkander te getuigen van hetgeen hen samenbindt.

WAARSCHUWING!

Van een Britsche affiche die tegenwoordig overal gezien wordt.

HET is de Regeering herhaalde malen gebleken, ook weer in den allerlaatsten tijd, dat sommige landgenooten in bezet gebied blijkbaar niet begrijpen, hoe de vijand overal op den loer ligt om te profiteren van een onvoorzichtig gesproken woord of van een uit de volheid des harten geschreven brief waardoor hij patriotten, die actief werken voor ons aller groote zaak, in het concentratie-kamp of voor het vuurpeloton kan brengen.

Het is niet de eerste maal, dat Gij van hieruit wordt gewaarschuwd. Op 6 Mei j.l. sprak H.M. de Koningin U als volgt toe:

„Landgenooten, Ik wil op U een dringend beroep doen. Teneinde voor U zelf de grootst mogelijke zekerheid te verkrijgen, dat geen onvoorzichtig woord van U, voor wien ook gesproken, tengevolge kan hebben gevangenneming of vermoording van een landgenoot, moet ik U in deze droeve dagen verzoeken in alle talen te zwijgen omtrent onderwerpen waarin de vijand belang kan stellen, onverschillig met wien gij ook in gesprek zijt.

Neemt U dus in acht bij het voeren van telefoongesprekken; gij zijt daarbij nimmer onbeluisterd. Bedenkt bij het schrijven van Uw brieven, dat de vijand op U loert, om achter geheime te komen. Bedenkt, dat hetzelfde geldt, wanneer U van vervoermiddelen gebruik maakt of op andere openbare plaatsen verkeert.”

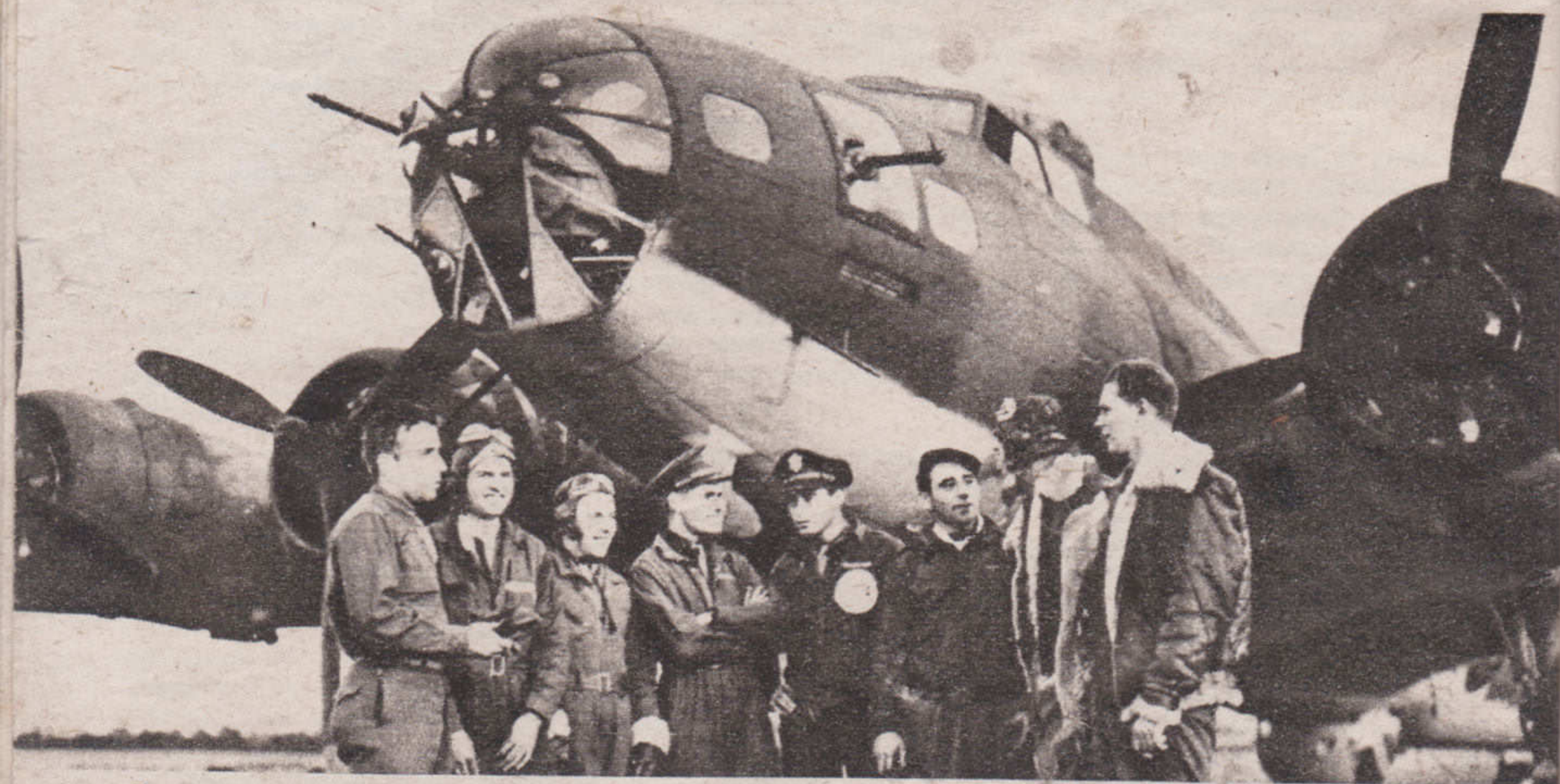
Helaas is deze Koninklijke waarschuwing blijkbaar nog altijd niet voldoende doordrongen.

Daarom beveelt de Regeering U nog eens over alles wat den vijand van nut kan zijn het meest absolute stilzwijgen te bewaren.

Bedenkt wel, dat's vijands oogen overal spieden en dat zijn ooren overal meeluisteren. Wij hebben hier brieven gezien, sommige argeloos indiscreet, andere zichtbaar pogend om in verkapte taal iets van belang te zeggen, maar juist daarom schrikbarend gevaarlijk. De Regeering kent minstens één zulk een brief, waarvan zij pertinent weet, dat een onvoorzichtige uitdrukking den dood van een landgenoot door executie ten gevolge heeft gehad.

Commandotroepen bestaande uit Britten, Canadeezen, Amerikanen en Franschen, maakten 19 Augustus een aanval op Dieppe. Na negen uur zwaar vechten trokken zij zich terug, slechts zes minuten naar de vastgestelde tijd. Een flotille torpedojagers ondersteunde de landende tanks en troepen; Spitfires vormden een stalen schild tegen vijandelijke vliegtuigen. Deze jongens zijn net teruggekomen van den aanval.

De eerste uitsluitend Amerikaansche bommenaanval; de bemanning van den bommer naast hun Flying Fortress na hun hevige aanval op spoorweg emplacementen in Rouen en Caen in Bezet Frankrijk. De bommers werden begeleid door Britsche jagers. De Amerikanen mikten zoo nauwkeurig, dat alle bommen in een radius van 300 meter vielen. Alle machines zijn onbeschadigd teruggekeerd en een Messerschmitt werd neergeschoten.

VAN ERRE RIENDEN

ONDER de bekende Nederlanders, die voor besprekingen in de Vereenigde Staten zijn aangekomen bevinden zich: Dr. G. H. C. Hart, Secretaris-Generaal van Koloniën; Edeleer Ch. O van der Plas, lid van de Raad van Indië; Dr. P. Kasteel, nieuw-benoemd gouverneur van Curaçao, en Prof. Mr. J. C. Kielstra, Gouverneur van Suriname.

In Lissabon is in een bijeenkomst op het Nederlandsche Gezantschap het feit herdacht, dat onze K.L.M. in vollen oorlogstijd begin Juni duizend reizen tusschen Lissabon en Groot-Brittannië zonder een enkel ongeluk heeft volbracht.

De Nederlandsche Regeering heeft thans een vertegenwoordiger benoemd bij het Fransche „Comité National“ van Generaal de Gaulle in Londen. Benoemd is de Gezantschapsraad Mr. E. Star Busman.

In Londen is in Juni het eerste nummer verschenen van „Het Kompas“, maandblad voor redleden van de Nederlandsche Koopmanschap.

Sinds Maart 1942 verschijnt in Paramaribo het soldaten-maandblad „De Kwaker“, voor de Nederlandsche militairen in Suriname, maar ook voor de burgerij. Redactie: H.A.V. Smaak; A.v.d. Bergh; E. Duynstee en H.J.F. Mousen.

In Amerika zijn twee zeeofficieren aangekomen, die met hun echtgenooten uit Indië ontkomen zijn. Het zijn luitenant ter zee 1e klasse Cornelius F. Amsterdam en kapitein ter zee Jan A. C. Broesder van den Marine Vliegdiens.

In Groot-Brittannië is eind Juni weer een contingent Nederlanders aangekomen, die in Canada zijn geoefend. Zij komen uit de Vereenigde Staten, Canada, Mexico, Venezuela en Argentinië, terwijl ook een aantal uit Nederlandsch Indië is ontsnapt.

Begin Juli is een derde contingent Nederlandsche soldaten uit Zuid-Afrika hier te lande aangekomen, en eind Juli een vierde.

In San Francisco is door een auto-ongeluk om het leven gekomen Dick de Ruyter Zijker, oud-internationaal voetballer.

In Pretoria is een levensgroot portret van Generaal Smuts ten voeten uit, in het Stadhuus geplaatst. Het is den Generaal door vrienden en bewonderaars geschonken en het is vervaardigd door Frans Oerder, den begaafden Nederlandschen schilder.

Joep Nicolas heeft van Mons Verriet, Apostolisch Vicaris van Curaçao, opdracht gekregen een Christus-beeld van 6 meter hoogte te vervaardigen, dat op een voetstuk van 12 meter op een heuvel bij Willemstad komt te staan.

De heer T. Elink Schuurman is benoemd tot Consul-generaal der Nederlanden te

New York en de heer J. A. Schuurman tot Consul-generaal der Nederlanden te New Orleans.

Onder geleide van luit. ter zee 2e klasse der marine-reserve A. Nijdam zijn 55 Nederlandsche vliegers, die tezamen met 45 van hun vrouwen en met hun kinderen uit Indië ontsnapt zijn, in de Vereenigde Staten aangekomen. De mannen gaan naar onze vliegschool in Jackson (Mississippi).

Dr. M. P. Steenberghe, leider van de Nederlandsche Economische Missie in Amerika, is voor besprekingen in Londen aangekomen.

Bij zijn bezoek aan Amerika in Juli j.l. heeft Prins Bernhard daar zijn ouden vriend, den vlieger Siem van der Molen ontmoet, die hem in 1937, bij zijn eerste bezoek aan Nederland, gevlogen heeft.

Onder de piloten van de K.L.M. en de K.N.I.L.M., die via Australië naar Amerika gaan, waar zij belangrijk werk zullen verrichten, zijn o.a.: Smirnoff, die geheel van zijn verwondingen hersteld is; Van Messel, eerste piloot van den dienst op Australië en Dunlop, die de laatste vlieger was, die Java verliet.

Bij Vereeniging (Transvaal) wordt een geweldige ijzer- en staalfabriek opgericht, die reeds met ingang van 1943 voor de oorlogs-industrie gaat werken. Het bedrijf is genoemd naar Dr. H. J. van der Bijl, directeur van de ijzer- en staalfabrieken van Pretoria, en directeur-generaal van de Z.Afr. oorlogs-bevoorrading, wiens vader een Nederlander was.

De Britsche koning heeft de volgende Nederlanders gedecoreerd, die—voorzoover bekend—allen op Java in Japansche handen zijn gevallen: Majoor L. C. A. van Dam, 1ste luitenant R. A. D. Anemaat, 1ste luitenant P. G. Tideman en sergeant G. van Haarlem. Dit zijn allen leden van de Nederl. militaire luchtvaart.

Ir. P. H. W. Sitsen en Dr. P. Honig uit Nederlandsch Indië zijn toegevoegd aan de Nederlandsche Ambassade in Washington.

De echtgenoot van baron van Boetzelaer van onze ambassade in Washington, Ethel Litchfield, is benoemd tot Hofdame van de Koningin. Dit is de eerste geboren Amerikaansche, wie deze eer te beurt valt.

De „Osservatore Romano“ geeft in zijn nummer van 17 Juni op zeer opvallende wijze een uitgebreid verslag van de viering van 's Pausen 25-jarig bisschopsjubileum door de Nederlandsche katholieken, over wie in uiterst waardeerende termen gesproken wordt.

In Melbourne is het eerste nummer verschenen van een tweewekelijksch blad voor Nederlandsche onderdanen in Australië, gesteld in het Nederlandsch en in het Maleisch. Het heet „Oranje“ en wordt gepubliceerd door den Nederlandschen Regeeringsvoorlichtingsdienst in Melbourne.

De Koningin heeft den Britschen Majoor G. W. Jones benoemd tot Commandeur in de orde van Oranje Nassau wegens zijn verdiensten als verbindings-officier tusschen de Britsche troepen en de Nederlandsche troepen in Engeland.

De Koningin heeft den Britschen kanonnier A. F. Lee het Bronzen Kruis voor dapperheid toegekend, voor het afschieten van een vijandelijk vliegtuig, dat een Nederlandsch schip aanviel.

KANTTEKENINGEN

BIJ ENKELE BELANGRIJKE REGEERINGS-MAATREGELEN

I. MISSIE VOOR ECONOMISCHE, FINANCIËLE EN SCHEEPVAART-AANGELEGENHEDEN.

Bij Koninklijk Besluit is de taak gereeld van de Nederlandsche Missie voor economische, financiële en scheepvaart-aangelegenheden in de Vereenigde Staten. Haar arbeidsveld zal, behalve de Vereenigde Staten, het geheele vertere Westelijk Halfrond zijn.

Art. 1 stelt vast, dat de voorzitter door de Kroon benoemd wordt en aan de betrokken ministers verantwoordelijk is.

Art. 2 laat de Missie bestaan uit een Nederlandsche commissie en een commissie voor Ned. Indië, Suriname en Curaçao.

Art. 3 verplicht de Missie tot nauw overleg met onzen Ambassadeur in Washington of onze gezanten in de andere betrokken landen.

Art. 4 draagt aan de Missie de behandeling op van alle vraagstukken met betrekking tot de economische- en financiële belangen van ons Koninkrijk.

Art. 5 regelt de benoeming van de Nederlandsche commissie door de ministers van handel enz., landbouw enz. en financiën, en van de Indische commissie door den minister van coloniën.

Art. 6, 7 en 8 regelen de uitvoering van de taak der Missie.

Door dit besluit wordt de groote betekenis erkend die de Vereenigde Staten hebben voor het economische leven van ons Koninkrijk tijdens en na den huidige oorlog, doordat in Amerika een vertakking van de betrokken ministerieele departementen wordt in het leven geroepen.

II. DIPLOMATIEKE BETREKKINGEN MET RUSLAND.

Op 10 juli 1942 is in Londen een overeenkomst gesloten tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Unie van de Socialistische Sowjet Republieken.

De tekst luidt als volgt:

1. Beide Regeeringen hebben besloten diplomatieke betrekkingen aan te knopen en gezanten uit te wisselen.

2. De onderhavige overeenkomst wordt terstond na onderteekening van kracht en behoeft geen ratificatie.

3. De overeenkomst wordt in twee exemplaren vastgelegd, een in de Nederlandsche en een in de Russische taal.

Wij teekenen hierbij aan, dat deze overeenkomst geenszins onverwachts komt, doch als de bezegeling moet worden beschouwd van de saamhoorigheid tusschen het Russische en het Nederlandsche volk, welke bestaat sinds Hitlers aanval op Sowjet Rusland.

LEZEN EN DOORGEVEN!

VERSPREIDING
VAN DEZE ARTIKELEN,
IN WELKEN VORM OOK,
DIENDE DE NATIONALE
ZAAK

LEZEN EN DOORGEVEN!